... ریپوټ له افترا پرته بل څه نه دي

باب دقضایي حکم د محکومیت د طرګو الی ۹ پرخه کې د تقریب د استیناف محکمې فیصلت د استیهدایي په ورکړلو اود لوی څارنوالی د نظامي محکومیت د استیهدایي ۹ ارونډ چې محکومیت په لحاظ د پروان د ښارګي محکمې له خوا د ساتنړي شوي بریکړې د طرګي لو بشته یې کړي، لازمي لاربوونې وشوي او هم د افغانستان د کارکوونکو د ملي انحکمې د مرکزي شورا د حقوقو د احقاق په باب دملي شورا استیهدایي له په پلټلړ سره طرګنده شوه چې د اساسي قانون د ۱۲۰ مادې له حکم سره سم دحقو لولو د شوراو د طرګي مرجع چې دتحقیقي او حکمي انحاصو له خوا ورکړلې شي، محکمې تل له دې لنه کولای شي د خیلي لوبشتې په باب ارونډي واکمې محکمې له مراجعه وکړي په همدې ترتیب د عالي شورا په لولیه کې د قضایي کادر د درجې د ثبت د کمیسون نظر په پام کې لیولو سره دقضایي کادر د حقوقو او امتیازونو له نظرې سره سم د پخوا لوقاضیانو دقضایي کادر لوړیدل تصویب شول

باختر

کوم ناروغ نه د روژې خوړل روا دي ؟ (۲ مخ)

د جرګو جوړول زموږ د لوټنې سره اړتیا نه (۲ مخ)

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو اړخو سره مرستې وشي (۲ مخ)

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول (۲ مخ)

د تخار ... ښوونځي پراختیا غواړي

Ketabton.com

د جمهوري ریاست لومړي مرستیال مارشال محمد قسیم فهیم پرون د تخار ولایت له یو شمیر عالمانو، سپین ږیرو، استادانو او د پوهنې له مسوولینو سره وکتل. دجمهوري ریاست مطبوعاتي دفتر باختر آژانس ته خبر ورکړ، د دغې کتنې په بهیر کې دجمهوري ریاست لومړي مرستیال د پوهنې کارکوونکو ...

جـمـدي هلو ځلـو هیلـه وکـړه. دجمهوري ریاست لومړي مرستیال زیاته کړه دهیواد راتلونکي په پوهو او زده کړي ځوانانو پورې اړه لري او موږ هڅه وکړو دهیواد او پرمختګ هیواد ځوانان کیږو چې د پوهنې کارکوونکي په خپلو دندو کې هڅه او هڅه وکړي. په دې کتنه ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرمقاله

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول

د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رییس ښاغلي حامد کرزي د سعودي له پاچا او له خادم الحرمین الشریفین څخه هیله وکړه، چې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ سره ګډې مبارزې او له افغان سولې سره مرستې ته راوبولي. حامد کرزي د خادم الحرمین الشریفین اعلیحضرت ملک عبدالله بن عبدالعزیز ال سعود ته وویل: «لکه تاسو اعلیحضرت چې په جریان کې یاست زموږ په ګاونډي هېواد پاکستان کې جلالتماب محمد نوازشریف د انتخاباتو په نتیجه کې د صدراعظم په توګه وټاکل شو او نوی حکومت یې منځ ته راوړ، افغان دولت په پاکستان کې د انتخاباتو د کامیاب بهیر د هرکلي ترڅنګ د پاکستان له نوي حکومت سره د ګډې سوله ییزې راتلونکې لپاره د هر ډول همکارۍ اعلان وکړ. موږ لکه د لمر په شان یقین لرو چې د پاکستان او افغانستان دواړه مسلمان او ګاونډي هېوادونه یو شان د تروریزم له ګواښ سره مخامخ دي، له بده مرغه دلته له تروریزم او د اسلام د مقدس دین له نامه څخه ناوړه ګټه پوره کېږي او د اسلام ضد اعمال د اسلام په نوم ترسره کوي. اعلیحضرت خادم الحرمین الشریفین! په اسلامي نړۍ کې ستاسو اعلیحضرت درناوی او اغېز او په پاکستان کې د نوي حکومت منځ ته راتګ د نوي فرصت په توګه موږ ته دا هیله راکوي چې ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو په رڼا کې خپل ستر هدف یعنې د تروریزم پرضد د افغانستان او پاکستان یو لاس کېدو ته رسېدلی شو چې دواړه ولسونه په سوله او امن کې د ورورۍ او ښه ګاونډیتوب ژوند وکړي. افغانان په دې برخه کې یو وار بیا ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان، پاکستان او سیمې ته سوله او ثبات راشي.» حامد کرزي په داسې حال کې د سعودي له پاچا څخه د ترهګرۍ او اوږدې پر ضد له پاکستانه د مبارزې او له افغان حکومت سره د پاکستان له خوا د سولې په برخه کې د مرستې غوښتنه کوي، چې د پاکستان او نورو مغربیو د ناټو هڅو له امله د سولې پر سر د خبرو لپاره د طالبانو د قطر دفتر بې اغېزې او له پامه ولوېد او دغه راز پاکستان لا هم د خپلو موخو لپاره ترهګرۍ او اوږدې روزي او هم یې هڅې ګړندۍ کړې، چې د افغان سولې لړۍ په پرله پسې توګه ناکامه کړي او پر طالبانو فشار راوړي، چې له افغان حکومت سره سوله ونه کړي، د دې ترڅنګ په قطر کې هم پاکستان له طالبانو او امریکا سره د افغان سولې تر نامه لاندې د افغانستان د تجزیې لپاره معاملې پیل کړې، خو زر یې مخنیوی وشو، په همداسې حال کې د سعودي عربستان پاچا کېدای شي په منځګړیتوب وکړي او د حرمین الشریفین د خادم په توګه هغه ته ټول مسلمانان هیله لري او خبره یې منګې ته نه غورځوي، له همدې امله افغان حکومت ډېره د وخته دا هیله لرله، چې د قطر پر ځای سعودي عربستان د سولې د خبرو منځګړیتوب کړی وای، نو هیله ده، چې د سعودي پاچا او د حرمین الشریفین خادم به په دې اړه خپل رول په ښه توګه ولوبوي او پاکستان لومړی له ترهګرۍ سره اغېزمنې مبارزې ته وهڅوي او بیا یې د افغان سولې لپاره مرستې ته اړ کړي، ځکه په اوسني ناورینځوالي کې هم افغانان او هم پاکستانیان له سخت ناورین سره مخ دي او هم د اسلام له سپېڅلي نامه څخه ناوړه ګټې پوره کېږي.

کومو ښځو ته روژه خوړل روا دي

احمد زلمي ښهار

دا خو روښانه ده، چې د حیض او نفاس په وخت کې ښځو ته د روژې خوړل روا دي، خو د دې ترڅنګ هغه ناروغان، چې ناروغي یې اوږده او سخته وي او یا هم هغه کسان، چې د روژې نیولو په صورت کې ورته سخته او وژونکې ناروغي پیدا کېږي، نو روژه دې نه نیسي او پر ځای دې فدیه راوړي، چې یوه مسکین ته په کافي اندازه د خوراک برابرول او یا هم تر دې زیات څه د هرې یوې روژې په بدل کې ورته فرض ګرځول شوي دي، خو دلته د حیض او نفاس لرونکو ښځو ترڅنګ نورې یو شمېر میندې هم شته، چې هغوی ته هم د روژې خوړل روا دي، نو دا کومې میندې دي؟ ځواب جوت دی، الله (ج) روژه اسانه کړې او د روژې نیولو لپاره یې هم مسلمه امت سره جلا کړی دی یعنې پر هغو کسانو یې رحم کړی، چې روژه ورته زیان رسوي، په دې ډله کې یو شمېر میندې هم شته، چې روژه نیول ورته زیان رسوي او باید یې وخوري، دا میندې امیدوارې او تي ورکوونکې میندې دي، چې د روژې په وخت کې د ناروغانو غوندې ګڼلې کېږي که امیدوارې او یا هم تي ورکوونکې میندې پر خپلو ماشومانو ورېږدلې، چې روژه به ورته ضرر ورسوي او یا به ماشوم ضایع کړي، نو په دې صورت کې هغوی ته روا ده، چې روژه وخوري او یا یې په وخت سره قضايي راوړي. نړېواله ټولنه، ملګري ملتونه او ټول هېوادونه اوس په دې هڅه کې دي، چې د مور او ماشوم ژوند وژغوري، له بده مرغه افغانستان د نړۍ، تر ټولو بد هېواد د مور او ماشوم د ژوندانه لپاره او تریخ ځای په ګوته شوی دی، نو دا چې د مور او ماشوم ژوند هم ژغورل شوی وي او د هغوی ژوندانه ته ګټم شوی وي، نو هغو امیدوارو او تي ورکوونکو میندو ته، چې روژه یې ماشوم ته زیان رسوي یا یې ماشوم ضایع کېږي او یایې شیدې کمېږي او یا وچېږي، نو هغوی دې روژه وخوري، په دې اړه د «کتاب الفقه علی المذاهب» د لومړي جلد په ۵۷۳ مخ کې پوره دلایل وړاندې شوي او هغه میندې، چې یا امیدوارې وي او یا ماشوم ته تي ورکوي او د روژې په نیولو سره دې او ماشوم ته یې زیان اوړي او یا د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخ وي، نو روژه دې نه نیسي او د حیض او نفاس لرونکو میندو په څېر دې د روژې قضايي راوړي، دا میندې که څه هم د هغو ناروغانو په شان یادې شوې، چې روژه ورته روا ده، خو قضايي به راوړي نه فدیه، ځکه چې دا میندې د ناروغانو په څېر یادې شوې، خو هغوی به د حیض او نفاس لرونکو ښځو په شان قضايي راوړي. هره امیدواره او تي ورکوونکې مور دې فکر وکړي، چې روژه ورته زیان رسوي او که څنګه؟ که د روژې په نیولو سره دغو میندو او ماشومانو ته زیان اوښت، یعنې ماشوم یې زیانمن، بېړې یې او ډنګرې او نور مرضونه ورته پیدا کېدل، نو بیا دې روژه وخوري، خو که دې پرته دې روژه ونیسي او هغوی ته یې خوړل روا نه دي، ځېرې میندې شته، چې روژه نیول ورته کوم زیان نه اړوي، نه ماشوم ضایع کېږي، نه یې د ماشوم شیدې لږ کېږي او نه هم نورې ناروغۍ پرې راځي، نو بیا ورته روا نه ده، چې روژه وخوري، خو د حیض او نفاس په موده کې پر ښځو روژه خوړل واجب دي، هغوی به یې هرو مرو خوري او په بل موقع کې به د هرې یوې خوړلې روژې قضايي راوړي، یعنې د هغو خوړل شوېو روژو په اندازه به له سره روژې نیسي، ځکه یا هم پر دا ټول ښځو د الله (ج) له خوا رحم شوی، چې په ښه او اسانه موسم کې روژه ونیسي او دا د هغوی اختیار دی، خو قضايي یې پرې واجب ده. قضايي په راوړلو، چې هغوی له هم د روژه نیولو په څېر ثواب ورسېږي، نو، چې هغوی په رمضان میاشت کې روژه نه نیسي او د رمضان میاشت روژه ډېر ثواب لري، خو دا د الله (ج) رحم دی، چې دا ټول کسان یا ښځې، چې د خوړل شویو روژو په اندازه یا روژې ونیسي او یا یې قضايي راوړي، نو همداسې ثواب ورکوي، لکه، چې د رمضان د میاشتې روژه نیونکو ته یې ورکوي که یا هم د رمضان په میاشت کې د حیض او نفاس په وخت کې دا ښځې روژه ونیسي، نو یې ګټې نه ده، هیڅ ګټه یې نشته او روژه یې صحت نه لري، لکه لمونځ یې، چې صحت نه لري، نو همداسې یې روژه هم صحي نه ده، خو د روژې او لمانځه تر منځ یې توپیر دا دی، چې د روژې قضايي پرې واجب ده او د لمانځه قضايي پرې نشته، یعنې د خوړل شویو روژو قضايي به راوړي، خو د ادا شویو لمونځونو قضايي پرې نشته او هغه الله (ج) وربخښلي او هغوی یې لرې معاف کړې دي.

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتیا ده

سمیع الله «سمیع»

جرګه زموږ په لږ تر لږه پنځه زره کلن تاریخ کې زموږ له پلرونو او نیکونو څخه راپاتې شوې ستره او با ارزښته عنعنه او دود دی. ته یلې خو که څېړنه د بشریت پیدایښت او دغه دوام ته نظر وکړای شي نو له دوو تنو نیولي تر کورنۍ قبیلې او بالاخره د نړۍ هملتونو ترمنځ د تفاهم او خبرو د پیل ژبه په جرګه پیل شوې او تراوسه پورې یې یې بلابېلو ښو دوام موندلی دی دلته دا خبره باید په زغرده سره وکړای شي چې د جرګې د پیل نخښه د ټولوالي دیموکراسي پیلامه ګڼل کېدای شي کله چې انسان پیدا شوي او دغه ژبه په خبرو راغلي، نو همدغه د جرګې خبره هم ورسره ملګرې ښکاري جرګې د ډېموکراسۍ اصل پرېښت زموږ د هېواد په لرغوني تاریخ کې دود موندلی دی چې د دغه دود په دوام زموږ د خلکو هراړخیز ژوند بدلون موندلی دی زموږ په هېواد کې د دولتونو او نظامونو په جوړېدلو سره جرګې هم خپل شکل ته بدلون ورکړی دی او ترننه رارسېدلې ده او ټول ولس په جرګه بدله شویده په هېواد کې د آریایانو د تمدن د انکشاف په بهیر کې په دوه ډوله جرګه رامنځته شویده چې لومړی جرګه یې محلي یا کلیوالي جرګه وه چې په کلیو کې به د خلکو ترمنځ کېدله او د خلکو ترمنځ شخړې به په کې هوارېدلې په لومړۍ جرګه کې به ښځو او نارینه وو ګډون کاوه دوهمه لویه ولسي جرګه چې د قومونو، قبایلو مشرانو او پوهانو په کې ګډون کاوه په نوموړې جرګه کې به د ټولنې د راتلونکي په اړه پرېکړه کېدله او د وخت واکمن به هم په کې برخه اخیستله، چې واکمن به هم د همدغې جرګې د پرېکړې له مخې ټاکل کېده. که زموږ د هېواد مذهبي بهیر ته وکتل شي نو جرګو هم په کې ځانګړې برخه درلوده د بودایي مذهب په بهیر کې جرګې هم دود موندلی دی زموږ د هېواد د جرګو په هکله په ۳۹۹ کال کې یو شمېر چینایي سیلاني زیارت کوونکو هم ډېر څه لیکلي دي د اسلام په مقدس دین کې جرګه له ځانګړي ارزښت څخه برخمنه ده او د قرآن عظیم الشان سوره الشوری هم په دې برخه کې نازله شویده د نوموړې مبارکې سورې له مخې ټول مسلمانان په خپلو کارونو کې مشورې ته رابلل شوي دي. زموږ ستر پیغمبر او د بشریت لارښود حضرت محمد (ص) د خپل ژوند په ټولو اړخونو کې هڅه کړې چې د مسلمانانو ترمنځ ټولې شخړې د جرګې او مشورې له لارې حل کړي. په دغې برخه کې کېدای شي چې له ډېرو بېلګو څخه یادونه وکړو په جرګه کې رایه ورکول یو مهم اصل دی او د جرګې ګډون وال مکلفیت لري چې د رایو له اکثریت څخه متابعت وکړي او د دغې ټولې پرېکړې په پوره ډول عملي کړي ولو که رایه یې هم نه وي ورکړې که د اسلام تاریخ ته ځیر شو نو دا به ثابته او په ډاګه شي چې زموږ ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) له وفات وروسته د خلفای راشدینو په ټاکنه او وروسته د اسلامي نړۍ په ټولو شخړو کې له جرګې څخه کار اخیستل شوی او د جرګې پرېکړې یې په ډېر ارزښت او امانت داری سره عملي کړي دي او زیاتره دغه جرګې به په جوماتونو کې جوړېدلې کله چې د افغانستان خلک د اسلام په مقدس دین مشرف شول نو عربانو په وړاندې یو لړ سیاسي مقاومتونه راپورته کېږي او دغه مقاومتونه د خلکو ترمنځ د جرګو په جوړېدلو سره زور اخلي او خلک د دوسنوال مقاومت په وسیله دې ته هڅول کېږي چې له عربي اشغالګرو څخه ځان وژغوري چې د ابومسلم خراساني او یو شمېر نورو تومیالیو شخصیتونو په ګډون عربان دې ته اړ کېږي چې له افغانستان څخه خپلې پښې سپکې کړي. د دغو واقعیتونو په رڼا کې جرګه زموږ په تاریخ کې زموږ د خلکو یو ملي دود ګرځول شوی دی او له خاص ارزښت او درنښت څخه برخمنه ده. زموږ د هېواد په تاریخ کې ډېرې سترې تاریخي جرګې رامنځته شویدي چې ډېرو سترو ویښو او شخړو ته یې د پای ټکی ایښي دي زموږ خلکو د جرګې پرېکړې په پوره ډول عملي کړېدي او هېواد یې له سترو غمیزو څخه بچ کړی دی او د یو سوله ییز ژوند لارښوونه یې کړېده کله چې په هېواد کې کومه شخړه راپیدا شوې او یا د هېواد د زعامت د ټاکلو خبره رامنځته شوې ده نو خلکو نویو جرګو ته مخه کړې ده او د لویو جرګو په جوړولو سره یې خپلې ستونزې ته د حل لاره پیدا کړېده کله چې په ۱۷۰۹ زکال کې د قومونو ترمنځ د هېواد د مشر د ټاکلو خبره راپورته شوه نو د یوې جرګې له لارې د قومونو مشران او مخور را ټول شول او د مشرۍ پګړۍ یې د حاجي میرویس خان په سر کېښودله او نورو ټولو خلکو د جرګې پرېکړې په پوره ډول ومنلې په ۱۷۴۷ زکال کې د کندهار په شیرسرخ کې د لویې جرګې په ترڅ کې د قومونو د مشرانو له خوا احمدشاه بابا د هېواد د واکمن په توګه وټاکل شو د امیرشیرعلیخان د وخت په لویه جرګه کې چې له ۲۰۰۰ څخه زیاتو استازو په کې ګډون درلود ارزښتناکې مسلې په کې وڅېړل شوې او په ۱۹۱۵ زکال کې د امیر حبیب الله خان د وخت لویه جرګه وه، چې په عمومي نړیواله جګړه کې د افغانستان بې طرفي په کې تصویب شوه په ۱۹۱۹ زکال کې د افغانستان د خپلواکۍ له ګټلو وروسته لویه جرګه وه چې د افغانستان او شوروي اتحاد ترمنځ یې رسماً اړیکې ټینګې کړې د شاه امان الله خان په وخت کې په ۱۹۲۱ زکال د اګست په ۷ مه لویه جرګه وه چې په دغې جرګه کې د برتانیا وړاندیزونه رد شول او د افغانستان او شوروي اتحاد ترمنځ یې د دوستۍ قرارداد تصویب کړ په ۱۳۰۱ هجري شمسي کې د جلال آباد لویه جرګه وه، چې د افغانستان اساسي نظامنامه (قانون) په کې تصویب شو په دغې جرګه کې پرېکړه وشوه چې په هرو دریو کلونو کې دې په کابل کې لویه جرګه جوړه شي په ۱۳۰۳ لمریز کال کې بیا لویه جرګه جوړه شوه، چې ۱۰۵۲ تنو استازو په کې ګډون درلود په دغې جرګه کې پر اساسي نظامنامه بیا غور وشو او بیا هم د شاه امان الله خان له سفره وروسته په ۱۳۰۷ لمریز کال کې هم لویه جرګه جوړه شوه د شاه امان الله خان له واکمنۍ وروسته هم زموږ په هېواد کې د لویو جرګو جوړېدلو دوام پیدا کړی دی په ۱۳۲۰ لمریز کال کې چې د ۱۹۳۹ زکال سره سمون خوري د نړیوالې دوهمې جګړې په دوران کې لویه جرګه جوړه شوه په ۱۳۳۴ لمریز کال کې په کابل کې د افغانستان د خلکو منموی لویه جرګه جوړه شوه او د دولت په دفاعي قدرت ټاکید وشو که خبره رالنډه کړم د اعلیحضرت محمدظاهرشاه، د شهید محمدداودخان او د دوی له کودتا را وروسته په افغانستان کې د بېلابېلو نظامونو له خوا لویې جرګې جوړې شویدي چې وروستۍ جرګه یې په ۱۳۹۰ لمریز کال کې د لړم د میاشتې په ۲۵ مه په کابل کې دوديزه لویه جرګه وه، چې د ۲۰۳۰ تنو استازو په ګډون جوړه شوې وه. دغه جرګه له امریکا سره د ستراتیژیک تړون د لاسلیک د څرګندوالي په هکله وه، چې له غور او پرېکړو وروسته د ۱۳۹۱ لمریز کال د غويي د میاشتې په ۱۲ مه د سه شنبې په ورځ په کابل کې د ولسمشر حامد کرزي او د امریکا د ولسمشر اوباما ترمنځ لاسلیک شوه، چې د امنیتي تړون برخه یې د افغانستان او امریکا ترمنځ د یو لړ شرایطو له مخې همدا اوس تر بحث لاندې ده په دغو شرایطو کې ولسمشر حامد کرزي د امریکا له لوري په افغانستان کې د بشپړې سولې او امنیت د ټینګښت پر ضمانت ټینګار کوي د ولسمشر غوښتنه او شرایط د افغانستان د خلکو ګډه غوښتنه وه او د افغانستان دولت او خلک د نوموړو شرایطو په عملي کولو کې د افغانستان ملي حاکمیت او ځمکنۍ بشپړتیاوې او افغانستان د ملي ګټو په نظر کې نیولو سره د یو خپلواک هېواد په توګه ساتلي شي، افغان ولسمشر تل دا هڅه کړېده چې له امریکا سره د امنیتي تړون په لاسلیک کې له بېړې څخه کار وانه خلي د ولسمشر د دغه دریځ په وړاندې یو شمېر داخلي او بهرني ګوندونه داسې فکر او تبلیغ کوي چې ګنې ولسمشر د امنیتي تړون په سر په وضع شویو شرایطو کې خپل ځان ته امتیازات غواړي او په دې هڅه کې دی چې د ولسمشرۍ ټاکنې وځنډوي او د خپل قدرت دوام لا نور هم اوږد کړي. د دغه رنګه تبلیغ او څرګندونو په څنګ کې د امنیتي تړون د لاسلیک په اړه د لویې جرګې له جوړېدو سره هم خپل مخالفت څرګندوي. د دغه رنګه څرګندونو په څنګ کې افغان ولسمشر حامد کرزي په وار وار ویلي چې په قانوني ډول حق نه لري یا ولسمشرۍ ته ځان کاندید کړي د ګوندونو او اپوزیسیون د دغو څرګندونو په اړه د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۱ مه د یکشنبې په ورځ د ولسمشر ویاند ایمل فیضي په یوه غونډه کې وویل د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۰ مه د همکارۍ شورا چې له ۲۲ ګوندونو او ائتلافونو جوړه ده په خپل وروستي څرګندون کې د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو او لویې جرګې په اړه خپله اندېښنه په ډاګه کړېده د دغو ګوندونو چارواکي وایي چې حکومت له امریکا سره د امنیتي تړون په سر د لاسلیک په باب لویه جرګه رابولي او د خپل واک د دوام په لټه کې دی. ایمل فیضي زیاته کړه د لویې جرګې رابلل ځکه مهم دي چې له امریکا سره د امنیتي تړون موضوع یوه تر ټولو مهمه او د افغان ولس د راتلونکي ټاکونکې ده، نو د هېواد، له لارې باید خلک د دې اجازه ولري چې د دغه تړون په اړه خپل نظر څرګند کړي. د لویې جرګې رابلل یوازې د امریکا د امنیتي تړون لپاره دي په اوسنیو حساسو شرایطو کې د دولت له خوا له امریکا سره د امنیتي تړون د لاسلیک او څرګندوالي په اړه د لویې جرګې رابلل د افغانستان د اساسي قانون او د افغانستان د ملي ګټو د تامین خلاف کار نه دی په تېر تاریخ کې هم د وخت د اړتیا له مخې د هېواد د مهمو مسلو په اړه تېرو دولتونو هم وخت په وخت لویې جرګې جوړې کړې او د افغانستان نارینه او ښځو په کې خپل نظر څرګند کړی او لازمې پرېکړې یې په کې کړې دي چې بېلګې یې مخکې په ډاګه شوې د همکارۍ اوسنۍ شورا چې له یو شمېر ګوندونو او ډلو څخه رامنځته شوې ده باید چې د لویې جرګې له جوړېدو څخه اندېښنه او وېره ونه کړي او په دغې جرګه کې د هېواد د لوړو ګټو د تامین لپاره پوره برخه واخلي او له خپل دولت سره په دغې برخه کې اوږه ورکړي او خپلې غوښتنې د خپل ولسمشر د تړون له پیاوړتیا سره ملګري کړي. جرګه د افغانستان په تېرو پاړلي تاریخ کې د افغانستان د خلکو د سیاسي او مدني ژوندانه د پیل او پرمختیا یوه نه بېلېدونکې برخه ده. خو چې افغانستان وي او د افغانستان خلک وي نو جرګه به ورسره د هرې ستونزې په حل کې ملګرې وي. دا ځکه چې د جرګې ارزښت او دوام زموږ د ټولنې د ژوندانه په بهیر کې یوه ستره اړتیا ده.

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو وګړو سره مرستې وشي

آبروت

د روژې مبارکه میاشت د اسلام د سپېڅلي دین له پنځو ارکانو څخه یو رکن دی چې هر کال یوه میاشت پر هر بالغ مسلمان باندې د روژې نیول د یو ستر عبادت په شان فرض ګرځول شوي دي. د روژې په نیولو کې ډېر ستر فضیلت پروت دی چې هر مسلمان ته د هغې د نیولو لارښوونه شوې ده. د فضیلت په څنګ کې روژه د برکتونو میاشت هم ده چې ښېګڼې یې بې وزلي مسلمان امت ته رسېږي. د روژې په میاشت کې هر مسلمان اړ دی چې د سهار له سپیده داغه تر ماښامه پورې له هر ډول خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي البته د روژې د نیولو او ماتولو وختونه د اسلام د دیني عالمانو له خوا ټاکل کېږي. روژه پر بډای او غریب یو شان فرض ده خو بډایان کولای شي د روژې په میاشت کې د غریبانو پر حال او احوال پام ولري او له خپلو شتو څخه یوه اندازه هغو کسانو ته ورکړي چې د روژه ماتي له پاره څه نه لري دا کار د دنیوي او اخروي ډېره ستره ګټه لري. چې الله (ج) یې خپل بنده ته ور په برخه کوي. دغه راز روژتي مسلمان د دې ترڅنګ چې څه نه خوري او څه نه څښي باید د نورو له غیبت، چغلو او دروغو ویلو څخه په کلکه ډډه وکړي لاس یې باید ناوړو کارونو ته اوږد نه شي او سترګې یې په ناروا کارونو پسې ونه ګرځي، ځکه دا د توبې او عبادت میاشت ده هر مسلمان بنده باید د الله (ج) په عبادت بوخت وي ځکه چې روژه د عبادتونو او اطاعت میاشت ده هر مسلمان باید دغه راز عبادت او اطاعت ته چمتو واوسي او یو مسلمان د بل مسلمان خیر او ښېګڼو ته دعا وکړي. په ټول عمر، خو په خانګړې توګه په دې میاشت کې باید چاته ضرر ونه رسول شي او د الله (ج) حضور ته هغه بنده ډېر د ښکمرغیو وګرځي چې بل ته یې زیان او ضرر ونه رسېږي. ځکه چې مخکې مو وویل روژه د اسلام د سپېڅلي دین درېیم رکن دی او نیول یې فرض دي. روژه د عبادتونو او ښېګڼو میاشت ده روژه نیولې، ډېرو عبادتونو او یو بل ته د مرستې میاشت ده په روژه کې هر څومره لمونځ چې وشي ګټه یې هومره ډېره ده د قرآن عظیم الشان تلاوت او د تراویحو لمونځ د روژې یوه بله ځانګړنه ده د روژې په مبارکه میاشت کې د جنت دروازې خلاصې او روژه د قرآن عظیم الشان د نزول میاشت ده همدارنګه د قدر شپه هم د روژې په میاشت کې څرګندېږي دا ټولې ښېګڼې د مسلمان له پاره دي چې د الله (ج) له خوا یې پرزوینه شوې نو ښه هغه څوک دی چې د دغو ټولو ښېګڼو له دنیوي او اخروي ګټو څخه ډېره ګټه او چټه کړي. هر مسلمان ته ښه لري چې د روژې په میاشت کې له دښمنیو او جنګ جګړو څخه لاس واخلي، له دغو ناوړو کارونو څخه لرې واوسي نه یواځې د روژې په میاشت کې بلکې هر وخت اړین دی چې مسلمان د بل مسلمان پر وړاندې توره نه لاس تکړي. خو که چېرته د کال په اوږدو کې د مسلمانانو ترمنځ خدای (ج) مه کړه شخړې او یا کومې ناندرۍ رامنځ ته شي نو د روژې مبارکه میاشت د سولې او پخلاینې میاشت هم ده او خوابدي کسان کولای شي چې په دغې مبارکه میاشت کې یو او بل ته په خلاصه غېږه په اسلامي مینه او ورورولۍ د پخلاینې لاسونه سره ورکړي او پر ډېرو خوابدیو او ناخوالو باندې د بطلان کرښه راوباسي دلته اړینه ده چې ووایو افغانستان د اوږدو مودو جګړو قرباني شوی او زموږ دښمنان هم زیار باسي چې د افغانانو په منځ کې جګړې دوام ومومي او د افغانستان د سولې او امنیت په ګډوډولو په داده زړه خپلو ناوړو موخو ته ورسېږي خو که چېرته موږ افغانان هر چېرته چې یو او د هېواد په هر ګوټ کې چې ژوند کوو نو ژوند، افغانستان، اسلامیت او انسانیت له موږ څخه غواړي چې د افغانستان د دښمنانو ناوړو موخو ته په سوک ځواب ورکړو او چاته اجازه ورنکړو چې زموږ پر وینو لوبې وکړي. له روژې څخه یوه موخه هم همدغه ده چې مسلمانان په سوله او هوساینه کې ژوند وکړي، د یو او بل حقوقو ته درناوی وکړي له جګړو څخه لاس واخلي او هم په دې اوږدو غمیزو کې څه ګټه رارسېدلې ده موږ باید د الله (ج) پر وړاندې زموږ اطاعت زموږ د دنیا او عقبا له پاره د ښېګڼو لاره شي له هرې بدۍ څخه پرهېز د دې مبارکې میاشتې غوښتنه ده او په دغه پرهېز سره زموږ عبادت بشپړېږي، نو راځئ د ښېګڼو لاره خپله کړو له خپلو مسلمانو وروڼو سره مرسته وکړو او له جنګ جګړو څخه لاس پر سر شو دغه راز خدای (ج) دې د روژې ډېر سپېڅلي عبادات د هر چا په نصیب کړي

امین

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماشومانو سره د بېلابېلو چلندونو پایلې

زباړه: نعیمه غني

تاسو پوهېږئ چې له ماشومانو سره ستاسو د بېلابېلو چلندونو پایلې به څه وي؟ ډېرې کورنۍ له خپلو ماشومانو سره د خپل تفکراو هغه چلند له مخې چې له خپلو میندو او پلرونو څخه یې زده کړي، چلند کوي او په خواشینۍ سره ډېرې میندې او پلرونه په راتلونکې کې کله چې ماشومان یې لوی شي وایي، موږ خپلو ماشومانو ته ښه ووډی، کالي او زده کړې ورکړې ،نه پوهېږو چې ولې داسې شول؟ دلته د ځینو چلندونو او د هغوی اغېزې او په راتلونکې کې د ماشوم غبرګون د هغوی په وړاندې یادوؤ.

چلند او پایله یې

که ماشوم تل تر نیوکې لاندې وي،نو هغه د نورو محکومول زده کوي که ماشوم په جنګ کې ژوند وکړي،نو جنګ او ناندرۍ

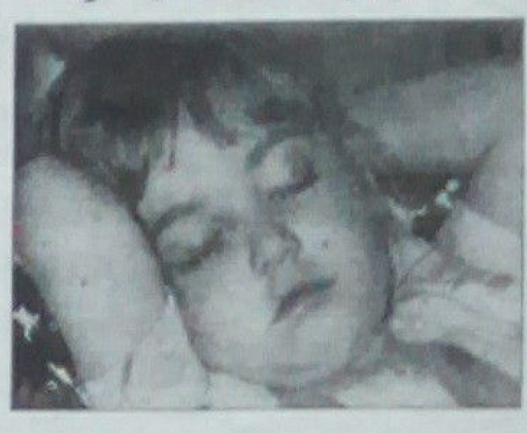

به زده کړي. که ماشوم په وېره کې ژوند وکړي،نو چرته به رالوی شي.

که ماشوم په زړه سوي او ترحم کې ژوند وکړي،نو د خان لپاره تأسف زده کوي. که ماشوم په ملامتیا کې رالوی شي یا په بازخواست کې ژوند وکړي،نو شرمېدونکی به وي.

که ماشوم په خجالت کې ژوند وکړي ،نو د ګناه احساس به ورسره مل وي.

که ماشوم په تشویق او لېوالتیا کې رالوی شي،نو ډاډه او په خان باوري به وي.

که ماشوم د صبر او زغم په چاپېریال کې رالوی شي،نو هغه به هم صبر او زغم زده کړي.

که ماشوم د ستاینلو وړ وګرځي،نو قدر پېژندولګی به رالوی شي.

که ماشوم د نورو له تأیید سره رالوی شي،نو د خپل خان ګرانښت زده کوي.

که ماشوم په پېژندګلوی او پوهه کې ژوند وکړي،نو له هدف سره ژوند زده کوي

که ماشوم په شراکت کې ژوند وکړي،نو هغه ورکړه او سخاوت زده کوي.

که ماشوم په انصاف او شرافت کې ژوند وکړي ،نو هغه له خپل شاوخوا خلکو سره وفاداري زده کوي که ماشوم په دوستۍ او ملګرتیا کې رالوی شي،نو هغه دا زده کوي چې نړۍ د ژوند لپاره یو بایسته ځای دی. که ماشوم په سوله یېز چاپېریال کې ژوند وکړي،نو په راتلونکې کې به له رواني روغتیا نه برخمن وي.

روغتیا او ژوند

پې ازموینه او د هغې ډولونه

عطا محمد میاخېل

دا یوه په زړه پورې آزموینه ده چې د بدن د داخلي اجوافو او کاناتونو د تفتیش او درملنې لپاره کارول کېږي خو ډوله اندوسکوپي آزموینې د یوه انعطاف منونکي پلاستیکي تیوب په واسطه چې په وروستۍ برخه کې یوه نور لرونکې آله لري د اجراء وړ ده او د نوموړو آزموینو په مرسته کولای شو د بدن اجواف مستقیما ووینو . له اساحو څخه نیو پسې واخلو ، پولیپونه وړباندې لرې کړو او هم د وینې د بهیدلو مخنیوی وکړو اندوسکوپي د هضمي جهاز په تېره بیا د مرۍ ، معدې او کولمو د التهابونو ، قرحاتو ، ټپونو ، خونریزیو ، تومورونو ، پولیپونو (Polyps) ، غیر نارملو جوړښتونو او زیات شمېر نورو ستونزو د تشخیص لپاره مرسته کوي

د اندوسکوپي مهم ډولونه په لاندې ډول دي

۱ د خولې له لارې (Peroral Endoscopy) په دې اندوسکوپي کې لازمه ده چې تیوپ د خولې له لارې بدن ته داخل شي ، ناروغ د مسکنو درملو په واسطه تسکین شي او د خولې د بندېدلو ریفلکس باید د موضعي انستیزي په واسطه نهي شي ، که څېرې اندوسکوپي د خولې مرۍ ، معدې او اثنا عشر له لارې معاینه شي د پان اندوسکوپي (Pan endoscopy) په نوم سره یادېږي او که یوازې مرۍ معاینه شي د ایزوفاګوسکوپي (Esophagoscopy) په نوم او که یوازې معده معاینه شي د ګستروسکوپي (Gastroscopy) په نوم او که یوازې اثنا عشر معاینه شي ، دا عملیه د دوډونو سکوپي (Duodenoscopy) په نوم سره یادېږي.

2 کولونوسکوپي Colonoscopy په دې آزموینه کې کولونو سکوپ د مقعد له لارې غټو کولمو ته داخلېږي او نوموړې کولمې مستقیما د کتنې وړګرځي

دا ازموینه د اسهال ، قبضیت ، خونریزي او د ګېډې د کښتنۍ برخې د درد د اسبابو د معلومولو لپاره کارول کېږي ناروغ نه باید

ووېل شي چې خپلې کولمې د غایطه موادو څخه تخلیه کړي او 24ــ 48 ساعته مخکې له آزموینې څخه مایع رژیم واخلي تر څو کولون په ښه توګه ولیدل شي همدارنګه ناروغان باید د آزموینې څخه دوه شپې مخکې توصیه شوي مسهل درمل وخوري او یوه شپه مخکې (Enema) اجراء کړي په دغه بهیر کې ناروغان باید خپل اعراض یاد داشت کړي چې د ګېډې خفیف کرمپونه او اسهال معمول دي د آزموینې پرمهال باید لومړی ناروغ ته لارښوونه وشي تر څو مثانه تخلیه کړي او د پروسیجر د مخه ناروغ مسکن او د درد ضد درمل وخوري او داسې وضعیت اختیار کړي چې کولون سکوپ په آسانۍ سره غټو کولمو ته داخل شي ، د دې عملیې په واسطه کولای شو چې د کولمو له جدار څخه پولیپ پیل کړو چې د (Polypectomy) په نامه یادېږي خیرنو ښودلې ده چې وروسته (Colonoscopic Polypectomy) په 2 فیصده ناروغانو کې د کولون (Perforation) او په یو فیصد ناروغانو کې خونریزي د اختلاطاتو په توګه لیدل کېږي

3 پروکتوسکوپي (Proctoscopy) د ریکتم د لاندې برخې او مقعدي کانال یوه آزموینه ده لومړی د ګوتې په واسطه ابتدایي آزموینه کېږي ، وروسته آزموینه د پروکتوسکوپ په واسطه چې 3 انچه اوږدوالی لري اجراء کېږي ، د دې آزموینې په مرسته کولای شو چې بواسیر ، پولیپ ، فیور ، فیستول او ابسه تشخیص کړو

4 سګموییدوسکوپي (Sigmoidoscopy) کولونو سکوپي نه ورته ازموینه ده ، یوازې په دې استثنا سره چې په دې آزموینه کې د غټو کولمو سیګموئید برخه هغه برخه چې د S حرف په څېر د نازله کولون او رکتم تر منځ واقع ده آزمویل کېږي سیګموییدوسکوپي د ډېرو فزیکي آزموینو یوه مهمه برخه ګڼل کېږي چې د داخله رنځ پوهانو په واسطه اجراء کېږي نوموړې آزموینه د کولون د کانسر ، ټپونو ، پولیپ ، تومورونو ، خونریزي او نورو ستونزو په تشخیص کې مرسته کوي ، ناروغان باید د آزموینې څخه یوه شپه مخکې او یا د آزموینې څخه څو ساعته مخکې د ډاکټر له هدایت سره انما (Enema) شي سیګموییدوسکوپي یوه نور لرونکې آله ده چې یوه ذره بیني عدسیه هم لري او ډاکټر ته اجازه ورکوي تر څو د کولون مخاطي غشا معاینه کړي ، په اوس مهال د اندوسکوپي په مرسته د تنفسي ، کلیوي او مؤنث جنس د تناسلي سیستم ناروغۍ هم تشخیص او تداوي کېږي

چای - شین که تور؟ دواړه

په نړۍ کې له اوبو وروسته چای دی چې ډېر د خپلو موارد لري او ورځ تر بلې یې تأثیرات پر بدن جوتېږي مګر له شیدو سره یو ځای مصرف یې نه بواخې چې ګټه نلري بلکې د چای ځینې فواید هم له منځه وړي ، همدارنګه ډاکټران توصیه لري چې درمل (تابلیت) باید له چای سره ونه خوړل شي او چای له غذا نه وروسته ژر ونه څښل شي ځکه چې د غذا ځینې مینرالونه له منځه وړي د مثال په ډول غوښه چې په خپل ترکیب کې وسپنه لري او بدن خوراً زیات ضرورت ورته لري د غذا له جوړلو سره پیوست د چای څښل د غوښې وسپنه له منځه وړي.

شین چای

د امریکا د پنسلوانیا ایالت د محققانو موندنې ښیي چې شین چای سربېره پر دې چې د چاقۍ مخنیوی کوي د قلبي ، وریدي، سرطان او ځینو نورو ناروغیو مخه نیسي

تور چای

تور چای په خپل ترکیب کې داسې

مواد لري چې په بدن کې د غذایي موادو ته هضم سره ... کوي او د احتراق عمل ته سرعت ورکوي په دې ترتیب سره دچاقۍ، حمر ګرځي. علمي تحقیقات ښیي چې تور چای په لنډه موده کې د غاښونو،سرېښ اندازه څو سانتي متره کموي ، همدارنګه تور چای داسې مواد لري چې د هډوکو د حوړل کېدو،پوسیدګي څخه مخنیوی کوي د تور چای په ترکیب کې چې کوم الیګالو کاتخین ماده وجود لري د خولې دساري ناروغیو مخنیوی کوي او همدا ډول په خوله کې سرطاني غدې له منځه وړي په داسې حال کې چې پر نورسالو او سالمو غدو منفي تاثیر نه اچوي د چای ورځنی دوز څلور ګیلاسه سودل شوی دی هیره دې نه وي چې چای مدرر دی او په زیاته پیمانه اوبه له وجوده خارجېږي ضرور ده چې د چای په څنګ کې اوبه هم و څښل شي.

په افغانستان کې انتي بیوتیک څنګه کارول کېږي؟

کاربوهان وایي د انتي بیاټکو ډېر کارول ستونزې رامنځ ته کوي، ناروغان ورسره عادت کېږي بدن یې په غټ میکروب بدلېږي چې د درملنې په وخت مرسته نه کوي. کاربوهان وېره لري چې په دغسې حالاتو کې د یو کوچني زخم درملنه هم نه کېږي اوس اروپايي چارواکي په دې هڅله سره غوږې څنګه کولای شي چې په ګډه کار وکړي او یو نوی انتي بیاټک جوړ کړي چې ناروغانو ته یې په ورکولو کې احتیاط وشي اروپایان دې پایلې ته رسېدلي ،چې د تابلېټونو پر ځای له طبیعي بوټو د درملنې لپاره ګټه پورته کړي ،ځکه د طبیعي بوټو درملنه ګټوره ده ،تابلیټ که له یوې خوا د یوه رنځ په مخنیوی کې مرسته کوي ،خو له بلې خوا نور زیانونه اړوي ،یو غړی زغوي ،خو بل داسې اغېزمنوي ،چې بیا یې درملنه ناشونې ده ،په تېره بیا لکه په افغانستان کې اوسنی کارېدونکې دواګانې ،چې له ګټې یې زیانونه ډېر دي باید هڅه وشي ،چې له بوټو او

طبیعي ګیاوو څخه د درملنو لپاره کار واخېستل شي ،لکه زرګونه کاله پخوا ،چې د مصر ډاکټرانو کارول ،هغه مهال د مصر طبابت د نړۍ ګټوره طبابت یادېده ،ځکه هغوی د ناروغیو درملنه پر طبیعي بوټو کوله

ډاکټر محمدحسین ((کلکاني))

د روږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې ناروغانو ته ښې اسانتیاوې برابرې شوې دي

دهرې ورځې په تېرېدو سره پرته بې توکو دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېدو دی حکومت اوچارواکي اړدي، چې دنبشه یي داروګانوداستعمال مخنیوی وکړي دغه کسان دې ته اړتیا لري، چې دمخدروتوکو له کارونې څخه لاس واخلي او په روغتونونوکې یې درملنه وشي له بونیم کال راهیسې دځنګلک په سیمه کې دروږدوکسانوددرملنې لپاره دعامې روغتیا وزارت له خوا درې سوه بستریز روغتون جوړ شوی چې په کې ډېرشمېرروږدي هېوادوال بستر اوتردرملنې لاندې نیول کېږي، خودروږدوکسانودشمېر دډېروالي له امله نورو لوېو ددرملنې روغتونونوته ډېره اړتیا لیدل کېږي په دې اړه زموږ خبریال دعامې روغتیا وزارت دروږدوکسانو ددرملنې د درې سوه بستریزروغتون له کاردیناتورډاکټر محمدحسین (کلکاني) سره مرکه کړې، چې تاسې درنولوستونکو ته وړاندې کېږي

پوښتنه څرنګه ، چې لیدل کېږي دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېدودی، نو دروږدوکسانوددرملنې درې سوه بستریزروغتون کومې آسانتیاوې ددغو ناروغانوددرملنې لپاره برابرې کړې دي؟

ځواب دروږدوکسانوددرملنې روغتون په یوځل د درې سوو ناروغانوددرملنې ظرفیت لري په تېره بیا هغه روږدي کسان ، چې دې کوڅې له ستونزې سره مخ دي دغه کسان دکابل سیند پرغاړواو په ځینو نورو خایونوکې سره راغونډېږي اوکله ناکله دکابل ښاریانولپاره دخوروني لامل ګرځي دوزیرانوشورا د پرېکړې له مخې درې سوه بستریزروغتون په پیل کې ددوه سوو کسانو دبستر ولوظرفیت درلود، خو اوس ددغه روغتون ظرفیت درې سووکسانو ته لوړ کړای شوی دی موږ په دغه روغتون کې دناروغانولپاره ښې اسانتیاوې برابرې کړې، دوی ته جامې ورکول کېږي، څکه دوی په داسې خایونوکې ژوند کوي، چې جامې یې داغوستوو نه وي اوهمدا راز دحمامونواسانتیاوې موهم ورته برابرې کړې دغه ناروغان د ۴۵ ورځو په موده کې زموږ تردرملنې لاندې نیول کېږي موږ په دغه روغتون کې په تکره داروپېژندنې ډاکټران اوهمدارنګه تولنیزکارکوونکي لرو درمل ناروغانوته په وړیاتوګه ورکوو ناروغانوته دروغتیايي توزموکولوبرابره دوی ورکول کېږي کله ، چې دروږدوکسانوددرملنې موده بشپړېږي، پر ځای یې نور روږدي کسان بستريږي بیا همدغه پراوېږي پلي کېږي زموږ سیمه یېز ډاکټران اوټولنیزکارکوونکي دروږدوکسانوداوسېدلې سیمې ته ورځي او توضیحات اوڅرګندونې ورته کوي، چې دوی په خپله خوبه حاضر اوروغتون ته زموږ د موټروپه واسطه رالېږدول کېږي اوپه روغتون کې ورته ټولې اسانتیاوې برابرې شوې دي دغه اسانتیاوې دکابل په ښارکې دروږدوکسانولپاره برابرې اودعامې روغتیا وزارت دپرمختیايي بودیجې له لاې تمویلېږي نورې اسانتیاوې لکه دخان پاکولو او د لاسونوپاکولودستمالونه، صابون، دغاښونوبرسونه او ټولې هغه اسانتیاوې ، چې دوی ورته اړتیا لري ددوی په واک کې ورکول کېږي

پوښتنه کله ، چې دروږدوکسانو ددرملنې موده بشپړېږي اوله روغتون څخه رخصتېږي، تاسې کومې چارې ددغو تداوي شویوکسانولپاره ترسره کوئ، چې بیرته نشي ته مخه ونه کړي؟

ځواب موږ دغه تداوي شوي کسان هڅوو اوهمدارنګه دکاراوټولنیزوچارو،شهیدانواو معلولینوله وزارت سره هم اړیکې لرو هغوی دلته راځي، دروږدوکسانونومونه ثبت اوخبرې ورسره کوي دغه وزارت ځینې پروګرامونه لري، چې تداوي شوي کسان روزي اوبېلابېلې حرفې اومسلکونه ورزده کوي اوان تردې ، چې کارهم ورته پیداکوي، خودغه بهیرزمانه اند په بشپړ ډول دملو وړنه دی، ځکه دغه وزارت دوی ته کار نه شي پیداکولی اودایوه لویه ستونزه ده، ددغه پروګرام ترڅنګ موږبودفاارورد پروګرام هم لرو ددغه پروګرام له مخې تل معتادینو ته سپارښتنه کوو، چې روغتون ته راشي په

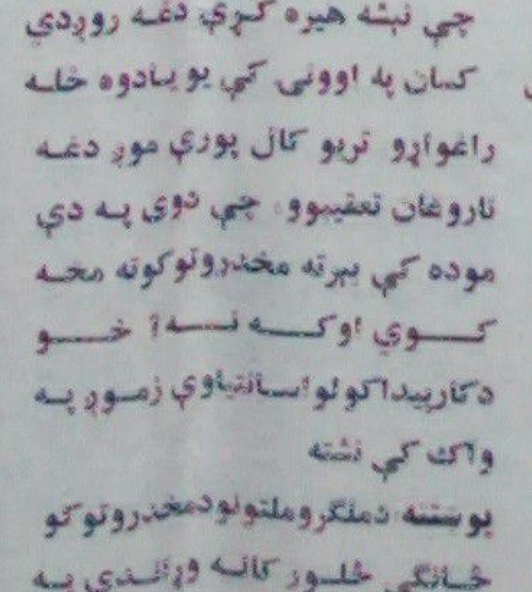

ډاکټر محمدحسین کلکاني

تېره بیا هغه کسان چې په کابل کې کور او ژوند لري، هغوی تعقیبوو، چې نشه هیره کړي دغه روږدي کسان په اوونۍ کې یو یادوه ځله راغواړو تریو کال پورې موږ دغه ناروغان تعقیبوو چې دوی په دې موده کې بېرته مخدروتوکوته مخه کوي اوکه نه؟ خو دکاربیداکولواسانتیاوې زموږ په واک کې نشته

پوښتنه دملګروملتونودمخدروتوکو څانګې څلور کاله وړاندې په افغانستان کې دروږدوکسانوددرملنې یوه احصائیه وړاندې کړه ددغې احصائیې له مخې دروږدوکسانوشمېره نږدې یو ملیونوته رسېده، اوس دروږدوکسانوشمېره څومره لوړه شوې؟

ځواب په ۲۰۰۹ کال کې دملګروملتونو څانګې UNODC دروږدوکسانو یوه داحصائي سرشمېرنه دعامې روغتیا وزارت په مرسته خپره کړه په دې احصائیه کې په افغانستان کې دروږدوکسانوشمېره ۹۴۰۰۰۰ کسانوته رسیده، خو له هغه وخته تراوسه بله کومه احصائیه اوسرشمېرنه نه ده ترسره شوې اوس دروږدوکسانوشمېرمخ په ډېرېدودی اوموږ داسې یوه نوې سرشمېرنه په واک کې نه لرو

پوښتنه مخدروتوکوته دځوانانواونوروهېوادوالودمخه کولو دمخنیوی لپاره موکومې روغتیايي لارې چارې غوره کړې دي؟

ځواب دعامې روغتیا وزارت په دې اړه ځینې فعالیتونه لري، دبیلګې په توګه په جوماتونو، ښوونځیو اودخلکو دګڼې ګوڼې په سیموکې دمخدروتوکو له زیان څخه خلک خبروو اوډبوهي کچه یې لوړوو دایوازې دعامې روغتیا وزارت دنده نه ده، بلکې دیوهنې، حج او اوقافو اود کورنیو چارو د وزارتونو دنده هم دي اوهمدارنګه ټول هغه وزارتونه چې په دې بهیرکې ښکیل دي، دا یې دنده ده، چې دعامې روغتیا وزارت په مرسته دمخدروتوکو زیانونه دوګړو په تېره بیا ځوانانوته ورزده کړي ستونزې او ستونزې چې په مخدروتوکو تجربې ته نږدې دي ته تشریح کړي زموږ دتجربې له مخې دغه پړاونه سګرټ څکولو څخه پیل کېږي اواوس چلم اوقلیان هم تر رواج موندلی دی زموږ یو شمېر ځوانان په قصدي توګه غواړي، چې په مخدروتوکو روږدي شي موږ ځینې ځوانان وینو، چې دسګرټوپه منځ کې نېشه یي توکي کاروي اوبیا دسګریوفلترونه غوړوي اوله دې لارې دوی ته نشه پیداکېږي دغه نېشه دوی دعادي سګرټوپه څکولو نه شي پیداکولی دغه نشه یي توکي پرځوانانو په پیل کې وړیا وېشل کېږي، خوکله چې پرې روږدي کېږي، بیادوی څپله اړکېږي، چې دغه نشه یي توکي دپیسو په وړاندې ترلاسه کړي په دې توګه ځوانان پر مخدروتوکو روږدي کېږي همدارنګه ځینې نوري شبکې هم فعالیت کوي، چې ځوانان دچلم یاقلیان له لارې نېشې ته اړباسي، خو موږ دخلکواوځوانانودپوهاوي بهیر پرمخ بیایو، نودپوهنې وزارتونوندې دادې، چې تبلیغي چارې داعلانونواودمکتبونونصاب له لارې ترسره کړي اوخلک دمخدروتوکو زیانونو څخه خبر او پوه کړي اودځوانانو دروږدي کېدو مخنیوی وکړي

پوښتنه تاسې دروږدوکسانوددرملنې په درې سوه بستریز روغتون کې وروسته له دې ، چې دناروغانودرملنه بشپړېږي په دې روغتون کې له ځینوتداوي شویو ناروغانو څخه کار اخلئ؟

ځواب موږ کله، چې روږدي کسان تداوي کوو ددرملنې پرمهال داتشخیصوو، چې ځینې کسان دچارو په ترسره کولوکې اغېزمن اودبیو تجربوخاوندان دي موږ دغه کسان درضاکارانوپه توګه اوپه ځینو خوبه په روغتون کې داوږدې مودې لپاره پرکارګومارو، په دې موده کې دروغتون له خوا ترڅارنې لاندې نیول کېږي اوکه چېرې ځانونه ښه وځلوي اوسوږ ددوی ته وړتیا څخه ډاډمن شو، دکارګرانو، ماموریتو اومدیرانوپه توګه یې مقرر وو اوترې کاراخلو موږ په دې شپږ موده کې ۵ تکره کسان له دغې ډلې رسماً پرکار ګومارلي دي له دغوکسانوڅخه دروغتون دکارد په توګه هم کار اخلو دا استخدام شویو کسانومعاشونه له لس زرونراووس زرو افغانیو پورې ټاکل شوي دي دغه کسان په روغتون کې قرنطین دي، په دې مانا، چې له روغتون څخه دوتلو حق نه لري ، چې دوی بیا مخدروتوکوته مخه ونه کړي، منفي فکرونه دیوکال په موده کې ددغو کسانو له ذهن څخه وځي اوبیر نورمالوکسانوبدلېږي، چې ټولنې ته دخدمت جوګه شي

هېواد - نوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادبي پاڼه

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل تنقیدي جاج)

څېړندوی حبیب الله رفیع

قصیده یا بوللـه، په عربي ادب کې یو بنیادي صنف (ژانر) دی، چې د عربو د جاهلي په دوره کې یې ډېره وده کړې وه او عربو به ډېر ارزښت ورکاوه، تر دې، چې پیاوړو شاعرانو به د قصیدو مسابقې سره کولې او د عکاظ په بازار کې او د مکې په دیوالونو به یې ځړولې او لوړ شاعران به یې ادبي مقابلې او خواب ته رابلل. په بوللو کې به داسې ستاینې او غندنې کېدلې، چې کله کله به د عربو په قبایلي جګړو کې وژلې شوې، نوې جګړې لوري به یې بدل کړ او بایللې جګړه به یې وګټله. د بوللې د ژبې اغېزې لپاره به د بوللې په سر کې یو ډېر پیاوړی ادبي تمهید او داسې قوت، عذوبت، جذابیت او کشش به یې درلود، چې اورېدونکي به یې داسې راکښود، چې بیابه یې تر پایه بوللې ته غوږ ایښی و او دده پر جذباتو او احساساتو به یې لوبې کولې. د غزل دې تمهید ته یې تشبیب، نسیب یا تغزل وایه، چې د مینې او ښکلا په ستاینو به ولاړ و او الفاظ به یې دومره خواږه او رانه وو، لکه له ګلابو، چې شات جوړ کړي او دومره خوشبویه او رانه وو، لکه له ګلابونو چې عطر جوړ کړي، د ښکلي توري، ځلېدلي، مهین کړي او قالب کړي الفاظ په حقیقت کې هغه زرېني خښتې وې، چې د غزل ماڼۍ پرې ودانېږي، خو د عربو په ګرمو او تبجنو دښتو او صحراوو کې بوللې خپله دا نازولې لور تل په اوږه ګرځوله او نه یې پرېښوده، چې پر دې سره ځمکه پلې شي، ځنې یې وسوځي او پایې نور وجود د ګرمۍ په غشو داغمې شي، [illegible] وجود ډېر نازک او مهین و، د مینې او محبت خبرې به په کې وې او پایې د طبیعت ښکلاوې ستایلې او یادولې. د غزلې لکه څنګه یې، چې بدن نازک او تنکی و، همداسې یې ګامونه او قدمونه هم واړه او لنډ وو. د تشبیب او تغزل بیتونه به ډېر لږ وو، له پنځو بیتونو پیلېدل او تر پنځلسو بیتونو اوښتل، سره له دې چې بوللـه سوونو بیتونو ته رسېدله. د غزلې خبرې هم لکه د ماشوم غوندې خوږې او وړې وې، په هر بیت کې به یې یوه خبره بشپړېدله او بل بیت به بله خبره درلوده، لکه د هوسۍ (غزال) غوندې به یې چې په خپل ځنګل تګ کې یو ګام پر ګل ږدي، بل پر چمن، یو ټوپ له چینې له اچوي بل له شېلې له. غزلې به هم په یوه بیت کې یوه خوږه خبره کړې وه او په بل بیت کې به پسته خبره، خپرولکې د غزلې خبرې د مینې راز بولې او د مینو د زړه خواله. پارس او خراسان یا لرغونې افغانستان لـه هم د اسلام د سپېڅلي دین لـه راتللو سره عربي ادبیات زموږ سیمې تـه راغلل. لومړی زموږ شاعرانو هڅه وکړه، چې عربي ژبه زده کړي او په عربي ژبه شعرونه ولیکي، خو بیا داسې شاعران پیدا شول، چې د عربي اشعارو په قالبونو کې د خپلو ژبو د الفاظو سپین او سره وځلوي او د عربي غوندې شعرونه ووایي. که څه هم زموږ په ژبو کې له پخوا نه ولسي ادبي قالبونه او ژانرونه موجود وو، خو عربي لـه ورتـه ژانرونـه هـم را منځته شـول او پـه خانګړي توګه زرګاله وړاندې په غزنوي دوره کې د دري غلا قصیدې وویلې شوې او بیا پـه خـاص ډول سلطان محمود غزنوي په غزنې کې په سوونو شاعران راټول کړل او دبري لوړې او په ادبي بلاغت او فصاحت کې په سوونه بوللې یې ووېلې او خراسان د عربي قصیدې له راتللو سره چې کله دري قصیدې رامنځته شوې، نو همدا وخت، د وخت پیل وړو شاعرانو د غزل ماشومه هم د بوللې له اوږې نه را کوزه کړه او ددې سیمې په وربېښمینه ځمکه یې د ناز قدمونه واخیستل او د ادب په ورشو کې یې خانګړی منزل پیل کړ، خو ښکلا او نازکې یې نوره هم زیاته شوه او د مینې خوږې خبرې یې لوړې هم خوږې شوې. پښتو ژبې سره له دې چې له ویدي او اوستایي دورې له خوږه ولسي او پخوانۍ زړه شاعرۍ درلوده، د عربي شاعرۍ سوغات یې هم پـه ځمکـه ولـه غورځاوه، بوللې، غزلې، څلوریزې او د عربي شعرونو نورو اصنافو ته یې هم هرکلی ووایه، خو د خپل ادب رنګ یې هم ورکړ، د عروضو پر ځای یې د خپل تونیک سیلابیک رخت جامې ور واغوستې، خو سکښت یې په هم هغې بیانې وکړ، چې عربي بوللې، غزلې او لوړي ورباندې پرې کېدلې او په دې ترتیب یې دا میلمنه کوربنه کړه. دغزنې له دربار سره لکه څنګه چې د غور دربار سیاسي سیالي درلوده، همداسې یې ادبي سیالي هم پیل کړه او د غزنې د دربار ډېڅو بوللو غوندې یې پخې بوللې را منځته کړې، چې د شیخ اسعد او ښکارندوی شهکار بوللې تر موږ هم را رسېدلې او د خوښې او غم تشبیبونه یې هم د هغه وخت د خوږو او ترو پېښو، خواومه او پاخه ادبي انځورونه لري.

لکه څنګه چې د بوللې صنف پښتو ته راغلی و، همداسې غزلې هم د پښتو ادب پـه ورشو خپل پاسته او غزالي قدمونه کېښودل او پـه هماغې خوږه، مهینه او عنبرینه ژبه یې لـه پښتو سره د زړه خواله وکړه، د مینې خبرې یې وکړې او د مینې رازونه یې بیان کړل. د شو معلوماتو له مخې لومړی ځل اکبر زمینداوري د غزل پښه د پښتو ادب پر غولي پلې او د ژوند زمینه یې ورته برابره کړه او هم هغه خوږه ژبه یې ورکړه چې د غزلې غوښتنه وه.

د خپل خان له حیرانیه څه وېل کړم
د عشق وېر به تل په خپله ښوول کرم

خو څرګنه چې د پښتونخوا پر سینه تل د پردو پرغلونو د تېرو او جګړو اوروته بل وي، دا وخت هم ګوره لیمور پر هیواد ناتار جوړ کړی و، نو ځکه ددې اور دود د پښتو غزل د غزال سترګو ته هم ورسېده او د اکبر په یوه غزل کې یې داسې ځان ښکاره کړ:

د مغولو لیمور هسې په اور وسوم
چې به هېر په دې ماتم زمینداور کړم

او نه دې سره سم پښتو په رنګین ګلبن کې د پښتوغزل مزل پیل شو او دمینې دراورنو تر څنګ د ژوند د رمزونو او خوندونو تصویرونه هم په کې راغلل، روښانیانو تصوف، چې ځنګېرانو له ښارونو وېستلی او د غرونو غارونو تـه یې شړلی و، بیرته د مبارزې میدان ته راوویست او ورسره یې تصوف ته د ادب او غزل ژبه هم ورکړه. د دوی غزل د تصوف ارائي درلودې، خو ادبي پېرایې یې تر او تنې وې، ارزاني تش د غزل ساده قالب تصوف ته ورکړ، خو میرزا او دولت، مخلص، کریمداد او نورو روښاني شاعرانو خپلو تصوفي غزلو ته ښایسته ادبي رنګونه هم ورکړل اود غزل ادبي غوښتنې یې پرځای کړې.

خوشحال بابا د غزل رباب ته نوې ترنګونه او نوي رنګونه ورکړل، هم یې د مضمونو نو راز راز غمي په کې کېښودل. هم یې د هنر او ادب رنګین رنګین رنګونه او ځلېدونکي رنګونه ورکړل او د پښتو ادب په خانګړي توګه د غزل رنګین دور پیل شو، د خوشحال بابا ګڼو رامنو او دپښتونخوا دخپلـه ادبي استعداد لرونکوشاعرانو د غزل په ګلبن کې نوي ګلونې ردغون کړل او په پښتو غزل کې لاهوتي تمینو رحماني او لاهوتي انګازې را پورته شوې، چې د پښتو ادب دنیا او فضا یې د هر په رڼو پرخو ووینځله او په خوشبو او په نغمو یې ویالله پوره دوه سوه کاله د پښتونخوا په ګلښن کې د غزل پرخې او ورمې خورې وې. له خوشحال، رحمان، هجري، قادر او بیا شیدا او پیرمحمد ته ورسېدې، خو بیا ... بیا یو ځل د غزل دا تاند بوټی مړاوی شو، رنګیني او ښکلایې له لاسه ورکړه، خو په څنګ کې یې د مثنوي ګلبوټي په وده کې شو او په لسګونه کیسې په کې لیک شوې او په خپل ادبي رنګ یې رنګ شوې.

پېړۍ واوښتې د غزل بوټی همداسې مړاوی پاتې شو او ډېر لږ ګلونه په کې وغوړېدل، خو د شلمې پېړۍ په رابرېدلو سره چې د پښتو پر ټولو بوټو د هنر نوي بارانونه وشول، دپښتو غزل ګلبوټي هم بیرته تازه او تاند شو او د نویو ګلونو تابا یې وکړه.

حمزه بابا د دې پېړۍ مخکښ شاعر و چې دپښتو نوي غزل مالیاري او پالنه یې وکړه او د پښتو غزل انګو ته یې خپلو وښو سره ور ولېږدول.

ستا په انګو کې د حمزه د وښو سره دې
ته شوې د پښتو غزله ځوان زه دې بابا کړم

او په دې یې لونه او بې ساري خدمت یې د غزل د بابا لقب وګاټه.

حمزه بابا د پښتو د نوي غزل سوه نوې باغچه سموره کړه او د نوي غزل ګې بوټي په کې نیال شول او په پښتونخوا کې یوځل بیا د غزل سي رنګین او ګلورین شو او

لابه ډېر ګلونه وا شي په دې باغ کې

ستاسو په لاس کې کتاب د همدې نوي غزل، د همدې ځوان غزل او د همدې شلمې پېړۍ د پښتو غزل په حد و حال لیکل شوی او ځوان لیکوال یې د نویو غوښتنو، نویو پوښتنو او نویو تلازمانو په رڼا کې په پښتو غزل څېړنه کړې او د ځوان غزل ځانګړنې، ښکلاوې او خلاوې یې په کې شمېرلې دي.

د کتاب لیکوال ښاغلی طاهر خلاند یو تیاند او هڅاند ځوان دی، چې د افغانانو د هجرت د سرګردان ژوند په سرګردانیو کې د پښتونخوا په ګوټ ګوټ کې ګرځېدلی، خو ده چې لـه دې سر ګردانیو کومه ګټه اوچته کړې، هغه داده چې د خپل ادبي ذوق له مخې یې د پښتونخوا په هرځای کې له لیکوالو او شاعرانو سره راشه درشه کړې او د بوټي له ادبي کتاب نه یې د خپلې ادبي مطالعې تنده ماته کړې ده. د شاعر په توګه یې خپل شعرونه هم شاعرانو تـه اورولي او ددوی شعرونه یې هم اورېدلي او له محبتي مطالعې سره یې، کتابي مطالعه هم کړې او لـه دې ټولـو نـه یې ادبي یادداشتونه راغونډ کړي او بیا پښتو نوي او ځوان غزل ته خیر شوی، د هغې په ښکلي مخ یې د حمزه د وښو سره هم لیدلي او د را وروستـه پخـو او ځوانـو شاعرانو حواږه هم.

خلاند په خپله څېړنه کې د ځوان غزل ځانګړنو تـه، هنري نوښتونو، نوو تعبیرونو، تصویرونو او حوږلتونوته متوجه شوی، دپښتونخوا په ګوټ ګوټ کې یې بوستګر او حوږ ژبې غزلـول شاعران لټولي او د هر یوه د غزل ښکلې یې را بر سېره کړې، ځیرلي او ځېرلي دي او په دې ترتیب یې زموږ مخې تـه د ځوان غزل یو ښپر تصویر درولی اود هغه ښکلاو ته یې کښېولی یو.

د کتاب د بېلابېلو سر کلیونو لاندې بېل بېل مطالب لري چې مهم سرلیکونه یې دادي:

۱ تحلیلي کمښت او نړیوال رحجانات

په دې لیکنه کې چې د سریږي پر ځای یې بولي «د ګرځ د بو ګلي کېدو» تېل شوي نظریه د ښکېلاک یوه نوې کړښه بولي چې زموږ ذهن د تخلیق له لوري نه د تقلید او تکرارت لوري تـه را کاږي او زموږ لیکوالي او لیکوالان یې له لوی بحران سره مخ کړي دي چې ګران لیکوال په دې برخه کې لـه بحرانـه د راوتلو لپاره رغنده وړاندیزونه لري.

۲ د شلمې پېړۍ غـزل پـه نویو پړاوونو کې

دا د کتاب بل سرلیک دی، چې لومړی په شلمه پېړۍ کې د پښتو ادب په بدلونونو غږېږي او د ټـولنې او ادب ترمنځ همغږي څېړي او بیا د پښتو غزل مخینې او سوابقو تـه ځي او لـه اکبر زمینداوري نه پل پسې را اخلي، روښاني دورې ته راځي او ددې دورې د شاعرانو د ساده غـزل ارتقایي بهیر څېړي، بیا خوشحال بابا تـه را رسېږي، چې د پښتوغزل زرین دور راپېلوي او بیا د دې دورې خپلو شاعرانو لکه قادر خان، اشرف خان هجري او بیا د لسان الغیب رحمان بابا پر غزلیز نوښت غږېږي، بیا موشګاف عبدالحمید ته را رسېږي او بیا د دې مکتب نازکخیال لاروپیان کاظم شیدا، علي خان، پیرمحمد کاکړ، میرزا حنان او کامګار خټک ستایي او ددوی په یو شمېر بیتونو تکیه کوي.

تر دې تمهیدي خبرو وروسته د شلمې پېړۍ غزل ته راځي چې دا د دې څېړنیز کتاب اصلي او بنیادي موضوع ده.

لـه همدې ځایه ښاغلي خلاند پـه پښتونخوا کې د غزل په قلمرو کې مزل پیلوي، د نوي غـزل ښستګر حمزه بابا درشل ته ورځي، د غزل جاج او انځور ونه یې اخلي او له حمزه بابا سره دا خبره مني: «څوک چې په پښتو کې غزل لیکي نورما د وینو رنګ پـه پـه کې وي» وروسته د شلمې پېړۍ د مشرانو غزلبولو شاعرانو په لټه روانېږي، د سمندرخان، قلندر، پسرلي، ایوب صابر، طاهر کلاچوي سیف الرحمان سلیم او بیا د پښتونخوادګډو غزلبولو شاعرانو ادبي ګلبنونو ته په پېښور کې، په ننګرهار کې، کوټه، کندهار، پکتیا، بو او نورو سیمو کې سر وردننه کوي او د غزل رنګ او بوی یې څېري، ښکلاوې، ځانګړنـاوې، نازکۍ او نارېکۍ یې شمېري او خپل بحث د څو ښځمنو غزلبولو شاعرانوپه ستاینه او کرته پای ته رسوي.

۳ دپښتو غزل او بدلونونو موځد حمزه بابا د کتاب دریم بحث دی چې د حمزه بابا پـه تصوفي او اجتماعي رنګونو رڼا اچوي.

۴ د کتاب څلورم بحث تصوف او پښتو غزل دی، په دې بحث کې ۷ مخ

ولسي ادب یا فولکلور

په کاکړیو غاړو کې د ځایونو نومونه

څېړونه _ علي محمد مګل

کاکړۍ غاړې لکه لنډۍ، د پښتو په شفاهي او فولکلوري ادب کې ستر ځای لري، یو بیته دي، چې لومړی نیم بیتي اودوهمه نیم بیتي یې په اتو او یا اوو هجاوو سره ویل کېږي، قافیه یې سره برابره وي، د پښتانه ولس په تېره د کاکړو د ژوند په هره برخه کې په مینه، خوند او تس سره ویل کېږي، چې موږ به یې دلې د سیمو او ځایونو په برخه کې وړاندې کړو

پنجاب

چې پښتنې کالي دې پرېښوه
داپنجابي کالي دې اور واخله
مینه

پنجاب، دبرتانوي هند یو ځنډن او پخوانی ایالت و، چې دبرتانوي هندشمال لوېدیځ ایالت یې جوړ کړی و. پنجاب په (۱۹۴۷ م کال) کې په دوو بېلو برخو یعنې ختیځ پنجاب اولوېدیځ پنجاب باندې ووېشل شو، چې دوېش اوتقسیم له مخې یې ختیځ پنجاب په هندپورې تړلی دی، چې دټول پنجاب درېمه برخه خاوره اونیمایي نفوس اووګړي یکې ژوندکوي. دوېش له مخې لوېدیځ پنجاب په پاکستان پورې تړل شوی دی. پنجاب، چې لـه نامه څخه یې ښکاري، دسندرود اودریاب دپنځو مرستیالانو اومعاونینو یعنې جیلم، چناب، راوي، بیس او ستلج درودونو اودریابونو ترډېرو اوبو لاندې ځمکه جوړوي. دپنجاب ځمکه ډېرو اوبو له برکته، ډېره په غله اودانه کوي، ډېره سموره ځمکه اوښین وطن دی په غلو اودانو برسېره سابه اومېوه هم لري، چې ډېر اېېره لرونکي اوحاصل خېز وطن دي.

دپښتوشیر ښې (ژبې)، دولسي ادب په ډېرعالي ډول اوژانرکاکړي غاړو کې یې هم یادونه په خاص اندازکې شوې ده، چې دژړک استاد، دلاس له فیضان څخه په

دلې موږ ورته غوږ اوخیرشو
دپنجاب نوري برکې
نن مه هواسي دسرې خولې
(کاکړی غاړې، ۲۷۸ مخ)

چې پښتنې کالي دې پرېښوه
زاړه دې مه شه پنجابي کالي په
مینه
(لنډۍ)

پېښور

سترګې دې ونډ دپېښور دی
بـل تـرې چاپېردتو رو زلفو
دېوالونه

دپېښور (پشاور، پېشاور) تاریخي سیمه، د (۳۰۰ ق م) لـه مخکښې تـاریخ اوښـه لیک لـري، دېروتـاریخ پوهـانو، ددې سیمې اوځـای پـه بـاره کـې جـلا جـلا نظریې ورکړې دي. دوی پېښور په بېلو بېلو نومونو سره یادکړی دی کوموپوهانو، چې ددې سیمې ګوښې ګوښې نومونه اخیستي دي، مرام اومقصد یې همداپېښور دی.

چینایي ګرځند تاریخ پوه فاهیان په (۴۰۰ق م) کې داسیمه لیدلې وه اود (پولیوشا) په نوم یې په خپله سفرنامه کې کښلې ده. بل سیلاني تاریخ پوه هیوتسنګ په (۵۴۰ ق م) کې پېښور لیدلی، چې داسیمه یې د (پولیوشاپولا، پولو شاپولاپرشاور) په نوم ښللې ده. همدا شان مسعود اوالبیروني په لسمه اویوولسمه پېړۍ کې پېښور د (پرشاور) په نوم یادکړی دی، چې داکبر مغلي پاچاترزماني پورې په همدې نوم سره یادېده؛ دپېښور اوسنی نوم اکبر مغلي پاچاایښی دی. دپېښور مرکز اوتوله سیمه دپېښور په نوم سره یادېږي.

پېښور دختیځ طول البلد په ۷۱ درجو ۲۵ دقیقو ۷۲ درجو ۱۵ دقیقو اودشمالي طول البلد په ۳۳ درجو ۴۰ دقیقو ۳۴ او۲۵ دقیقو کې پروت دی.

دپېښور ختیځ تـه مردان د ۴۵ کیلو مترو پـه واټن داباسین رود اوسینده سره سرحد جوړوي، ختیځ ته یې دنیلاب غاښي، چې پېښور لـه کوهاټ ته بېلوي اوپاتې نور سرحدونه یې دآزاد پښتونستان لـه سیمو سره تړلي دي، په دې ډول چې جنوب تـه یې د حسن خېلو اواپرېدو دره، لوېدیځ تـه اپرېدي اودملاګوریو سیمې پرتـې دي، شمال تـه یې دکابل سیند په لـوري دمومندوقبیلې اوسې اوداسرحد تروسک پورې رسېږي، همدارازشمال تـه یې ملاکند اوشمال ختیځ تـه یې دمردان علاقه پرتـه ده، دپېښور ټول ارتـوالی اوپلنوالی (۲۹۵۶) کیلو متره مربع دی.

دپېښور سیمه لـه دریـوو خواوو څخه دغرونوپه منځ کې پرته ده، یوازې ختیځې خواته یې غرونه لیدل کېږي، دپېښور په منځ کې دکابل سیند اودریاب بهېږي، دپېښور شمالي اوجنوبي سیمې ټیټوالی لري، پېښور ډېره شنه اوزرغونه سیمه ده، په پېښور کې ډېر سیندونه بهېږي.

دپېښور تاریخي ښار، دپښتونستان دډېروښکلیوښارونوله جملې څخه شمېرل کېږي اودتیمورشاه دژمي دساړه وخت پلازمېنه اوپایتخت و، هغه به ژمی په دغه ښار کې په خوشالۍ تېراوه.

قاضي میراحمدشاه رضواني دپېښور په باب داسې وایي:

دپېښور علاقه دانګرېزانوپه زمانه کې سرحدي صوبه بلل کېده، یوه آباده شنه اوښېرازه سیمه ده، ددې علاقې لمر ختواوختیځ تـه کشمیراومغربي پنجاب، لمر لوېدوتـه یې داپرېدو اووزیروملک، شمال ته یې ملاکند، سوات اوجنوب تـه یې بلوچستان پروت دی، دپېښور رقبه (۳۸۰۰۰) مربع میله ده، چې رضواني یې په اړه داسې کـلي اوویلي دي،

چې دخیبر اوآتک ترمنځ دپېښور ملک دباغ آرم نمونه اوښه ده، ښېرازه ځمکه، خوږې اوبه، ښې مېوې، ګڼ باغونـه اوښایسته خلک یې دښدارو دي.

دپېښور ښکلې اوزرغونه سیمه، په کاکړیو غاړوکې یاده شوې ده، چې دمحمدصادق ژړک استاد په نوي اثرکې یې، دایوه

کاکړی زمالـه نظره تېره شوه،
ورته خیر به شو
اندېښنوسخلګي یم
اوس پېښور پرسوبا ردم
(کاکړی غاړې ۱۶۱ مخ)

خانانه ولې شوې بې مینې
دپېښور په نیم ګرۍ مې خپې دینه
(لنډۍ)

دوګی

دکاکړو د ډېر تاریخي نوميالي لوی وطن په ډېروو وړو وړو سیمو اوځایوکې دېرې وړې علاقې اوکلي شته، چې یو لـه هغو څخه د دوګی نوم هم دیادولو وړ دی، دوګی دیوه نه سمسور ځای نوم دی، خو مین، عاشق اولالي تـه دق ښکاري، ځکه دمحبوبې دیدن یې په کې نـه کېږي، لـه دې کبله یې یاد په دق سره کړی دی، په کاکړی غاړوکې د دوګی یاد راغلی دی، چې موږ به یې دځایو ددغې وړې ټولګې اواثر په پـایو اولمن کې ورته په مینه ځای ورکړو، لـه نـه مرغـه چې داستاد ژړک دکتاب لـه فیض اوبرکت څخه به یې دلې یاد تازه، روڼ اوخوندي کړو

دوګی دق بوري زندان دی
ژوب د دوو جنومیان دی
(کاکړی غاړې ۲۸۶ مخ)

دوګی ته راشه غم خومه که
کـه نورڅـه نـه وو شـودي
پی به درکومه
(لنډۍ)

فرهنګ ، هنر ، اقتصاد او ټولنه

د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده

«د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴ مه به د سهار لمانځه وخت و، ناڅاپه د راکټ او بمونو اوازونه جوړ شول، زما د کور ۸ غړي او ۷ تنه د کاکا زامن يې زما له سترګو په رپ کې د مرګ په خوب ويده کړل، په دغې ورځ د سالنګونو يو کور هم بې ويره او بې شهيده پاتې نه شو.»

که د افغانستان هر کوټ ته ولاړ شې، نو خامخا به دغسې يو له درده ډک داستان واورې، خامخا به د يوه مظلوم افغان په ګوښي ګوښي اند کې دغه راز يو لړزوونکی داستان ولولې او که له کاڼي سخت زړه ولرې، هم به خپلو خلکو ته دومره وژاړې چې اندازه به ونه لرې. د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده. هغه هم د يوې داسې پېښې شاهد دی چې کيسې يې لا هم د يو فلم د صحنې په توګه د هغه په زړه او ذهن درانه او ژور نقشونه پرېښي دي.

دغه سړي له ۱۳۵۸ کال راهيسې چې روسانو پر افغانستان يرغل وکړ، ډېر دردونه وليدل، مګر له هېواده د تېښتې او مهاجرت هيڅ نيت او اراده يې ځکه نه لرله چې دا خاوره ورته تر هر څه خوږه وه او دا يې غوره ګڼله چې که مرګ هم وي، نو په خپله خاوره دې وي. خو مرګ په خپله ده ته هيڅ ونه ويل، مګر دا يې د خپلې کورنۍ د ۱۵ مړيو او جنډونو وير ته پرېښود، ملک شمس الدين د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴ مه ډېرې چغې وکړې، هيچا يې فرياد وانه ورېده، بلکې د زمې د بخو واورو په کفن کې لفيدلو غرونو يې هم د فرياد او ژړا انګازې بېرته د ده تر غوږونو ور ونه شړلې. دی اوس ۶۳ کلن سپين ږيری دی او لا هم د پروان ولايت د سالنګ په اهنګرانو کلي کې د همغه بمبار د شوي کور په انګړ کې اوسي چې يو وخت يې د ړنګېدلو ديوالونو ترمنځ د ۱۵ خپلوانو مړي ورته

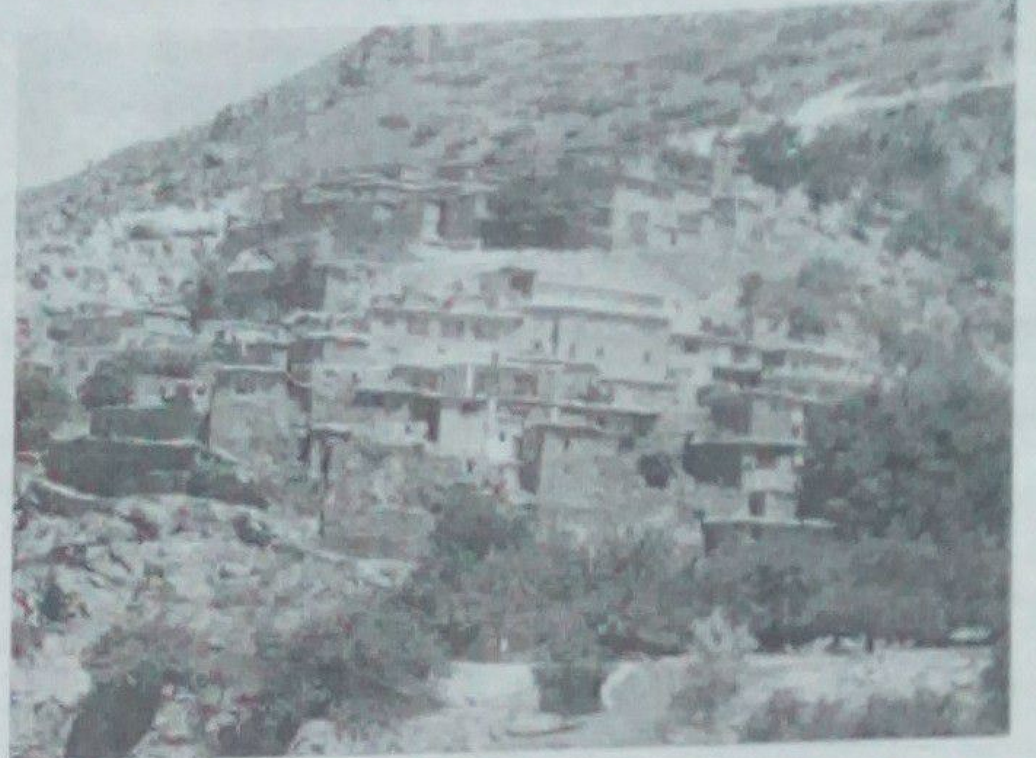

په کې ايښي وو. هغه وايي، د روسانو د يرغل په ورځو شپو کې دومره تکليف ور ونه رسېده، خو له هغې ورځې نن کاله وروسته ور رسېدلی درد به يې هېڅکله هېر نه شي. «روسان مور ته راغلي وو چې مور له دې لارې وخو بايد ډزې راباندې ونه شي، خو حکومت هم ورته ويلي وو چې دلته درباندې بريد شوی دی، بايد خپل تدابير کلک ونيسي، مور لمانځه ته تياری نيوه، اودس مې وکړ او د دروازې تر درشله مې خان ورساوه چې ناڅاپه مې په غوږونو کې کړنګار جوړ شو، بو سکاټ توغندی راغی او د سالنګ په دره کې ولګېد، دا نو روسي پوځيان راوتلي او په سالنګ کې يې عام وژنه پيل کړې وه.» دا به نو ابله د سهار ۲ بجې وخت و، خو څوک پوه هم نه شول چې بېرته څنګه او څرنګه اسمان ځپل تور څادر وغوړاوه، ځکه له سهاره تر ماښامه پر روسانو د بوسکاټ لګېدلو په بدل کې له کور، موټر، دوکان، جومات او له بل هر ځايه عام خلک راايستل کېدل او بيا پرې روسي پوځيانو د مرمو باران جوړاوه. «د ميندو له څنګه يې هم هلکان ايستل او وژل يې، د مازيګر تر څلور بجو بجو څوک هم حتی د ځان په حالت نه پوهېده، بلکې هر چا فکر کاوه چې که مرګ او قيامت راغلی، نو دا الت يوازې پر دوی رانازل شوی دی.» په دغه ماښام روسان ولاړل، خو ملک شمس الدين تر دريو ورځو پورې د خپلو کليوالو د مړيو په راټولولو اخته و، درې ورځې وروسته ټول شهيدان يو ځای ته راجمع کړای شول، چې وشمېرل شول، نو روسانو د ۱۳۶۷ سالنګيانو ځوانانو سيټي غلبېل کړي وي، يوازې دا نه بلکې په دغو شهيدانو کې يې د ملک شمس الدين د کورنۍ برخه هم نه وه هېره کړې. «زما پلار، ورور، دوه وريرونه، زما مېرمن، درې اولادونه، اووه د کاکا زامن او نور ډېر بې شمېره کليوال يې راته شهيدان کړي وو، په دغې ورځ داسې څوک نه و چې په کور کې ورته روسانو يو شهيد نه وي پرېښی.» د غم په دغې توره ورځ د شمس الدين ټول کلی او د سالنګ دره په وينو ولمبېده او اسمان يې په ماتم کې تور څادر واغوست. خو کله چې دوی خپل مړي د اهنګرانو له کلي څخه د اولنګ سيمې ته د ښخولو په نيت يوړل، نو بيا هلته ورته د مزار شريف دهدادي تلسمي فرقې د مړيو د ښخولو او هديرې جوړولو اجازه نه ورکوله. «بيا مو په همدغې دښته کې يو ډېر کم ځای پيدا کړ او شهيدان مو په کې خاورو ته وسپارل، داهنګرانو کلی مو د اوسېدو وړ پاتې نه شو او د بلاں ځنځالو ته راکښته شوو، څلور کاله مو هلته تېر کړل، هيچا راسره د خدای په نوم هم مرسته ونه کړه او بېرته خپل کلي ته راستانه شوو.» له دې غميزې وروسته، که په سالنګ کې د نورو کورنيو غم له غرونو زورور و، نو پر ملک شمس الدين خو بيا د خپلې کورنۍ د يتيمانو غم ټيټې اووه اسمانونه راټيټ کړي وو، په يوازې ځان يې د نږدې ۲ يتيمانو وريرونو او خپلوانو پالنه کوله او دا چاره تر ډېره عمره د ده

فضل هادي حميدي

پر غاړه وه. «اوس هم دا بوج په زړه وړم، هيڅ کومه بشري اداره رانغله او نه يې زما د شهيدانو د کيسې پوښتنه وکړه، اقتصادي ستونزو تر پوزې راوستی يم.» د ملک شمس الدين دوی په کلي او دره کې د روسانو له خوا د خلکو دا وروستی ټول وژنه د دوی د زړه اخري پرانس و، چې پر دې مظلوم ولس يې وويست، ځکه له دې پېښې دوه ورځې وروسته د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۶ مه نېټه د روسانو وروستي پوځي ډلګۍ هم ټيټې سترګې د حيرتانو د بندر په پله واوښته. دا پوځي ډلګۍ د جنرال بوريس ګروموف په مشرۍ رهبري کېده او شاته يې بېخي د ليدلو توان نه درلود، جنرال ګروموف په هغو شېبو کې چې د حيرتانو له پله څخه تېرېده داسې ويلي وو: «په دغو وروستيو شېبو کې په خپل بدن کې ستره نيمګړتيا احساسوم، ځکه په خپله مخه کې تورلړم او مبهمه راتلونکې او ترشا له منځه تللی تاريخ وينم.» پر روسي لښکرو د افغان ولس دا بريا د روسانو وتل، دومره په آسانۍ سره ترلاسه نه شوه، بلکې د افغان مېړنيو او مجاهد ملت اتلوليو او د افغانستان د خلکو د مليونونو تنو شهيدانو او معلولينو او معيوبينو د وينو برکت و چې دغه پاک او سپېڅلي ارمان ته لاسرسی پيدا شو.

د افغانستان جهاد روسان، دې پايلې ته راوستل چې اقرار وکړي، پر افغانستان د روسانو يرغل يوه ستره ماتې او تېروتنه وه چې د نورو لپاره د عبرت په درس کېدلی شي.

د مشهور هندي شاعر ژړا

دغه فلم د مشهور هندي ځغاستونکي ملکها سنګ د ژوند کيسه کوي. په دې وروستيو کې د هندي فلمونو لپاره د شاهکار سندرو ليکوال مشهور شاعر جاويد اختر په عام محضر کې وژړل. د نوموړي د ژړا سبب د نوموړي د خپل زوی فرحان اختر فلم دی. دغه «فلم بهاګ ملکها بهاګ» نوميږي. فرحان اختر د خپل پلار د ژړا په باب د خبرو پر مهال وويل، چې دغه فلم د هندوستان د مشهور ځغاستونکي، اتهليټ ملکها سنګ د ژوند په باب جوړ شوی. د هغه په وينا د فلم ليدو پر مهال چې زما پلار له د خپل ژوند هغه شېبې ور په زړه شوې، چې له ډېرو سختو ستونزو يې تېر د صبر کاسه په نسکورېدو وه. هغه زياته کړه «پلار مې له داسې سختيو ګالو او پرله پسې هڅو او هاند وروسته يوه په بلې پسې بريا تر لاسه کړې، د هغې جذبې او ورسره مخالفتونو په يادولو سره ښايي و نه توانيږي خپل شديد احساسات کابو کړي. هغه ته ښايي د خپل ژوند د مبارزې له کړاوه ډکې ورځې ور په زړه شوې.» جاويد اختر دا مهال د هندي سينما له وتليو سکرېپټ ليکوالو او شاعرانو څخه يو دی

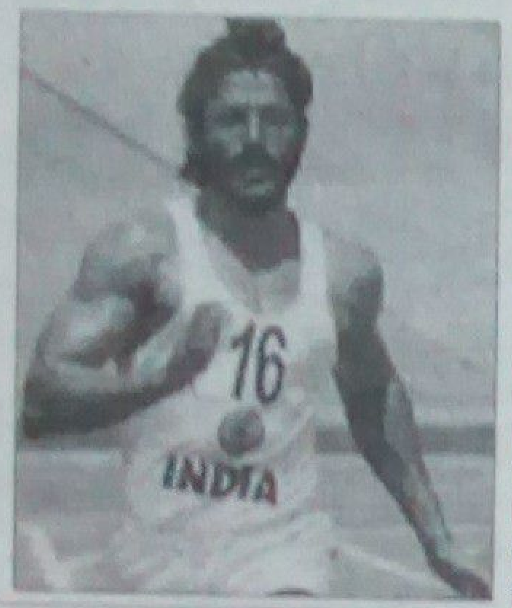

يوې ترکۍ نجلۍ له کېلې پلاستيک جوړ کړ

د ترکيې د استانبول د يوې لېسې زده کوونکې له دوه کاله څېړنې وروسته بريالۍ شوه چې د کېلې له پوستکي څخه پلاستيک جوړ کړي. د فرانس پرس خبري اژانس د راپور له مخې شپاړس کلنه اليف بيلګرين توانېدلې چې د کېلې له پوستکي څخه داسې پلاستيک جوړ کړي چې د کېبلونو او سيمونو د پوښلو لپاره پکارېږي حاضرمه پلاستيک تر ډېره حده له تېلو جوړېږي خو د اليف بيلګرين اختراع، چې د امريکا د ساينټيفيک په نوم ساينسي مجلې تاييد کړې، د چاپېريال د ککړولو له مخنيوي سره مرسته کولی شي له تېلو څخه جوړېدونکي پلاستيکونه د هوا او چاپېريال د ککړولو تر ټولو مهم عامل ګڼل کېږي. پهلله بيلګرين وايي چې د نوبل د جايزې ګټونکې ماري کوري يې ايډيال شخصيت دی. الفې بيلګرين ته د پنځوس زره ډالرو سکالرشيپ ورکړي څو دا خپلو علمي او ساينسي کارونو ته دوام ورکړای شي

ښځه او ټولنه

لاسته راوړنې لا زياتې هڅې غواړي

د ملګرو ملتونو د ماشومانو د ملاتړ سازمان (يونيسف) دفتر د ميندو د وضعيت په اړه خپل خوارلسم نړيوال راپور په کابل کې خپور کړ.

دا دفتر هر کال يو راپور خپروي، ترڅو د ۱۷۶ هېوادونو د ميندو او نويو زېږېدليو ماشومانو روغتيايي وضعيت څرګند او د ښه والي لپاره يې هڅې وشي. د دې دفتر د ۲۰۱۳ کال په راپور کې د افغانستان د ميندو د وضعيت په ښه کېدو کې خورا زيات پرمختګ ليدل شوی چې د خوښۍ وړ دی. په تېروکلونو کې افغانستان يو له هغو لسو هېوادونو څخه و، چې د ميندو او ماشومانو روغتيايي وضعيت پکې خورا بد و، خو اوس دا هېواد توانېدلی چې له ډېر بد وضعيت څخه د لرې د ډېرشو بدو هېوادونو په کتار کې راشي. په تېرو کلونو کې به له هرو ۱۰۰۰۰۰ ميندو څخه ۱۶۰۰ تنه يې د ماشوم د زېږولو پر مهال له لاسه تللې، خو اوس له هرو ۱۰۰۰۰۰ څخه ۳۲۷ تنه ميندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د ماشومانو د ملاتړ د دفتر مسوول اکبر سناوون وايي، د نويو زېږېدليو ماشومانو روغتيايي وضعيت ښيي چې د ميندو او دغو ماشومانو د روغتيايي وضعيت له ښه کېدو سره سره په دې لار کې لا زياتو هڅو ته اړتيا ده. د نوموړي په خبره، په هېواد کې د ميندو د روغتيايي وضعيت د ښه کېدو په لار کې د پرمختګ علتونه روغتيايي مرکزونو ته لاسرسی او د دې مرکزونو زياتوالی، د ميندو د پوهاوي د کچې لوړوالی او د ماهرو قابله ګانو په موجوديت کې د ماشوم زېږول دي. هغه د دې لاسته راوړنې په اړه چې زموږ هېواد د ۱۷۶ هېوادونو له ډلې څخه په ۱۴۶ تم کتار کې دی، وايي: «د ميندو د مړينې د کچې راټيټېدل، له زېږون څخه دمخه د ستندرد پالنې برکت دی. د روغتيايي پاملرنو او آسانتياوو په کچه کې زياتوالی، له دې آسانتياوو څخه د ميندو د ګټې اخيستنې په کچه کې زياتوالی، د ژوند په معيارونو کې د ښه والي رامنځته کېدل د دې پرمختګ مهم علتونه دي.»

د پام وړ، خو لږ بدلون

د ۲۰۱۳ کال دا راپور همدارنګه ښيي

چې د ميندو لپاره تر ټولو ښه هېواد فنلنډ او تر ټولو بد هېواد کانګو دی. د دې راپور پر بنسټ، مخکې تر دې به له هرو ۴ تنو ماشومانو څخه يو تن يې ۵ کلنۍ ته له رسېدو څخه دمخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه، خو اوس له هرو ۱۰ تنو ماشومانو څخه يو تن يې له منځه ځي. د همدې سازمان د شمېرو له مخې، مخکې تر دې به په سلو کې ۱۹ زېږونونه د ولادت د برخې د يو ماهر په موجوديت کې سرته رسېدل، خو اوس په سلو کې ۳۴ زېږونونه د قابله ګانو په موجوديت کې سرته رسېږي. سره له دې چې په سلو کې ۹۰ ميندې د زېږون ترمنځ د واټن له مېتود څخه باخبره دي، خو يوازې په سلو کې ۱۶ تنه دې مېتود څخه کار اخلي او همدا وجه ده چې هره افغانه مور په منځنۍ توګه ۶ ماشومان لري.

د نرسانو کمه شمېره

د ميندو د مړينې د کچې په لوړوالي کې يو مهم علت د نرسانو کمه شمېره ده که څه هم نن سبا د افغانستان په ګوټ ګوټ کې او روغتيايي سيستم کې لږدې ۵۵۱۱ تنه ښځينه او نارينه نرسان شته، خو د روغتيا وزارت دا شمېره کمه ګڼي او وايي، بايد په سلو کې اتيا ته ورسېږي. په عامې روغتيا وزارت کې د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو د برخې مرستياله ناحيه طارق له افغانو کورنيو غواړي چې خپلو نجونو ته اجازه ورکړي، څو نرسنګ زده کړي. ځکه د دې په وينا، د افغانستان په دوديزه ټولنه کې ډېر نارينه دي ته نه حاضرېږي چې خپله خور يا مور نارينه ډاکټر يا نرس ته وروليږي. «د ښځينه نرسانو شمېر په هېواد کې ډېر کم دی، په تېره بيا په لرې پرتو سيمو او ولسواليو کې» نوموړې وايي. د موجوده ښځينه او نارينه نرسانو شمېر ۵۵۱۱ تنه دي چې دا د هېواد د اړتيا په سلو کې ۵۰ هم نه شي پوره کولای. «او که جنسيت ته هم پاملرنه وکړو، نو دا شمېر په سلو کې ۸۰ کم دی.» د کابل پوهنتون د معالجوي طب د پوهنځي مشر ډاکټر سيد قمرالدين حافظ په دې باور دی چې نن سبا د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د مسلکي او باظرفيته نرسانو سخته اړتيا ده، ځکه د هغه په باور د درملنې د بهير په په نرسه کېدو کې نرسان ستر رول لوبوي. د عامې روغتيا وزارت ادعا کوي چې په هېواد کې د نو روغتيايي خدمتونو په وړاندې کولو او ښې پالنې سره توانېدلې چې د ميندو او ماشومانو د مړينې کچه راټيټه کړي. د معالجوي طب رئيس ډاکټر سيد قمرالدين حافظ وايي، د لوړو زده کړو وزارت په مرسته به د نرسانو لپاره د ليسانس او حتی د ماسترۍ زده کړو امکان په صورت کې د ماسترۍ زده کړو پروګرام هم ولري، خو تر ټولو ستره ستونزه د امنيت نه شتون دی چې په ورکېدا سره به يې د نرسانو او قابله ګانو شمېر هم زيات شي. نوموړی د دولت له مخالفو ډلو نه غواړي چې امنيت ته دې ګواښ نه متوجه کوي، ترڅو په لرې پرتو سيمو کې د نرسانو د روزنې شرايط برابر شي. د استقلال روغتون د نرسنګ د برخې يو تن مسوول نجيب وايي، د نرسانو ستونزې هومره هم نه دي چې ويل کېږي. د هغه په وينا، نن سبا د روغتيا وزارت په مرسته نرسنګ ستندردېږي او تر يوه حده ستندرد شوې هم دي. «نرس د طب لپاره د ملا د تير حيثيت لري او د ناروغانو خدمتګاران دي، خو په خلکو کې د پوهې د ټيټې کچې له کبله ورسره ناسم چلند کېږي، خلک نرسانو ته د سپکاوي په سترګه ګوري. پر ډاکټرانو او نرسانو لفظي او فزيکي بريدونه شوي، خلک بايد له دوی سره سم چلند وکړي.» اوسمهال په ټول هېواد کې د قابله ګانو شمېر ۳۵۰۰ تنو ته رسېدلی او افغان چارواکو دا هوډ کړی چې تر ۲۰۱۶ کاله پورې به دا شمېره ۶۵۰۰ تنو ته ورسوي. نن ورځ په افغانستان کې د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره يو ډاکټر موجود دی، په داسې حال کې چې نړيوال معيار د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره ۲۳ ډاکټران دي، په سلو کې ۲۵ روغتيايي کارکوونکي ښځې دي او د هېواد له هرو څلورو روغتيايي مرکزونو څخه يو يې د ښځينه روغتيايي کارکوونکو له کمي سره مخ دی.

د ميندو بله روغتيايي ستونزه

د غبرګولي په ۱۲ مه د ولادي فيستولا د له منځه وړلو نړيواله ورځ په کابل کې په داسې حال کې ولمانځل شوه چې د عامې روغتيا وزارت د چارواکو په وينا، له هرو پنځو تنو ښځو څخه چې اسدادي زېږون کوي، يوه يې د ولادي فيستولا له ناروغۍ سره مخ وي. د عامې روغتيا وزيره ډاکټره ثريا دليل وايي، ولادي فيستولا يوازې يوه روغتيايي ستونزه نه ده، بلکې د دوديزو، ټولنيزو او اقتصادي بعدونو درلودونکې ده چې زياتره بې وزلې او بې سواده ښځې ترې اغېزمنې کېږي. «د همدې لپاره لازمه ده چې د ښځو د پوهې کچه د هغوی د روغتيا او د اميدوارۍ د دورې په اړه زياته شي.» د هغې په وينا، د هېواد د نفوسو له شمېرې څخه په سلو کې شل اميدوارې ښځې جوړوي چې له دې ډلې څخه ډېره کمه شمېره يوازې يو ځل له زېږون څخه مخکې روغتيايي خدمتونو ته لاسرسی لري، خو نوموړې دا هم زياتوي چې په تېرو پنځو کلونو کې د عامې روغتيا وزارت د ډاکټرانو او پرستارانو له خوا په ولادي فيستولا د اخته ۵۵۵ ناروغانو درملنه شوې ده. زموږ په هېواد کې د ولادي فيستولا د ناروغۍ د درملنې يوازې دوه مرکزونه د ملالۍ او کبور په روغتونونو کې د ملګرو ملتونو د نړيوال سازمان د وجهي صندوق په مرسته فعاليت لري چې د ناروغانو د درملنې ترڅنګ د هغوی د درملو لګښت او نور لګښتونه، لکه د لارې د کرايې لګښت هم د دې صندوق له خوا ورکول کېږي.

اغېزمنې لاسته راوړنې

له ۲۰۰۳ ميلادي کال راهيسې نړيوال بانک د افغانستان د بيارغونې له صندوق سره يوځای په ټوليز ډول د روغتيا له سکتور سره ۳۳۵ ميليونه ډالره مرسته کړې ده. ټاکل شوې ده چې د افغانستان د بيارغونې د صندوق تمويلوونکي د اروپايي اتحاديې په ګډون ۲۷۰ او افغان دولت ۳۰ ميليونه ډالره نور د دې پروژې د تمويلولو لپاره برابر کړي. د عامې روغتيا وزارت چارواکي وايي، په

تېرې يوې لسيزې کې په ۱۱ هغو ولايتونو کې د روغتيايي مرکزونو شمېر درې برابره زيات شوی چې د نړيوال بانک له خوا د تمويل شويو پروژو تر پوښښ لاندې دي، يعنې د روغتيايي مرکزونو شمېر له ۱۴۸ نه ۴۲۴ مرکزونو ته رسېدلی. له ۲۰۰۰۰ څخه زياتو سيمه ييزو روغتيايي کارکوونکو چې نيمايي يې ښځې جوړوي، لازمې مسلکي زده کړې تر لاسه کړې او د هېواد بېلابېلو سيمو ته لېږل شوې چې په پايله کې يې د زېږونونو ترمنځ د واټن ساتنې لپاره روغتيايي مشوره له ښځو او واکسين ته د ماشومانو لاسرسی زيات شوی دی. د هغوی په وينا د پاډي پروژې له پيل څخه دمخه د روغتيايي مرکزونو او روغتيايي ښځينه کارکوونکو شمېر په سلو کې ۲۵ و او اوس په سلو کې ۷۴ ته لوړ شوی دی، همدارنګه د روغتيايي فعالو مرکزونو شمېر له ۴۹۶ مرکزونو څخه څه باندې ۲۰۰۰ مرکزونو ته رسېدلی چې دې ټولو فعاليتونو په هېواد کې د ماشومانو د روغتيا د ساتنې او د ميندو د مړينې د کچې په راکمېدو کې مهمه ونډه لرلې ده. له وروستيو پرمختګونو سره سره د روغتيا برخه زموږ په هېواد کې له زياتو ستونزو سره مخ ده، د نويو زېږېدليو ماشومانو او له پنځو کالو څخه د کم عمره ماشومانو د مړينې او د ماشومانو د خوارځواکۍ کچه د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده. په سلو کې ۵۵ له پنځو کلونو څخه کم عمره ماشومان له مزمنې خوارځواکۍ څخه رنځ وړي او ښځې او ماشومان د ويټامينونو او منرالونو له جدي کمښت سره مخ دي. همدارنګه په هرو دوو ساعتونو کې يوه افغانه ښځه يا نجلۍ له اميدوارۍ سره د تړلو علتونو له کبله خپل ژوند له لاسه ورکوي او د دې يو علت دا دی چې نجونې له بلوغه سمدستي وروسته واده ته مجبورېږي او په داسې حال کې ماشوم زېږوي چې هغې لا پخپله هم بشپړه وده نه وي کړې

غ. ملاحت

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغان اولمپیک کمېټې پرمختیایي بودجه نه ده لګولې

د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر د یو شمېر لوبغاړو د سرټکونو او د کلنۍ پرمختیایي بودجې د نه لګولو له کبله ولسي جرګې ته غوښتل شوی و. پر ظاهر اغبر داسې تورونه

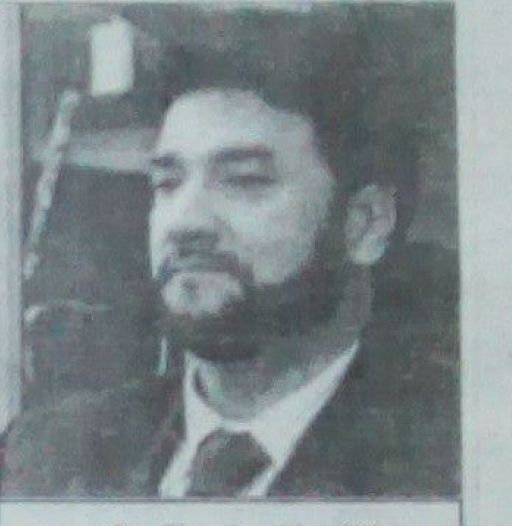

پر ښاغلي اغبر تور لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي

پورې شوي چې ګواکې نړیوالو لوبو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې دوه مخیز چلند کوي، بله دا چې وایي په ۱۳۹۱ لمریز کال کې ابله د ۳۱ سلنې پرمختیایي بودجې پر لګولو توانېدلی دی. د اولمپیک د ملي کمېټې مشر دا تورونه رد کړي دي. د ولسي جرګې د روغتیا او بدني روزنې کمېسیون د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر له نړیوال اولمپیکه د بوارسې مډال راوړونکي افغان لوبغاړي روح الله نیکپا او یو شمېر نورو لوبغاړو د شکایتونو پر بنسټ ورغلی و. پر ښاغلي اغبر دا تور هم لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي. د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر په دې لګېدلي تورونه بې بنسټه وبلل او بي بي سي ته یې وویل چې د لوبغاړو د نیوکو پر اړه مخامخ له هغو سره غږېدلی دی. د افغانستان د اولمپیک ملي بنسټ مخکې له دې هم له لوبغاړو سره په دوه مخي چلند تورن شوی و. همدا راز د اداري درغلیو او د فدراسیونونو د مشرانو د ټاکلو په برخه کې له نیوکو سره مخامخ و او یو ځل خو دا قضیه لویې څارنوالۍ ته هم رسېدلې وه. خو د یاد شوي بنسټ مشران دا ټول تورونه ردوي

د سپورټ نړۍ

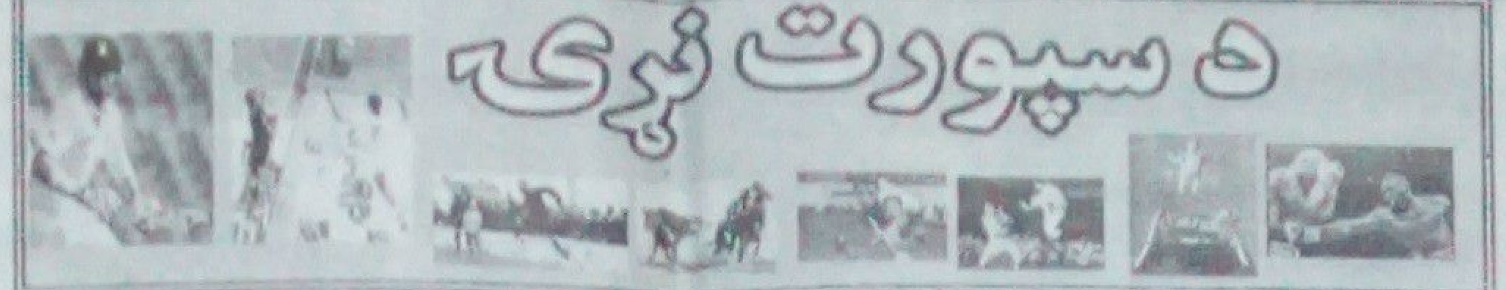

کرېکټ د ښوونځیو په نصاب کې شاملېږي

د افغانستان د پوهنې وزارت په پام کې لري چې په راتلونکي کال کې کرېکټ د ښوونځیو په تعلیمي نصاب کې ورزیات کړي. دغه هدف ته د رسېدو لپاره د افغانستان د کرېکټ بورډ او د ښوونې وزارت ترمنځ یو تړون هم لاسلیک شوی دی. له شک پرته چې په تعلیمي نصاب کې د کرېکټ ورزیاتول دغې لوبې ته لا ډېر ځوان مینه وال ورمات کړي او د دې ترڅنګ بایې خپنې پام وړ او مهم لوبغاړي هم له دغې لارې ومومندل شي. په پام کې ده چې کرېکټ له دوهم ټولګي نیولې تر دوولسم ټولګي پورې په تعلیمي نصاب کې ورزیات شي. د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته وویل "له دوهم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي، او له شپږم تر دوولسم ټولګي پورې به یې عملي

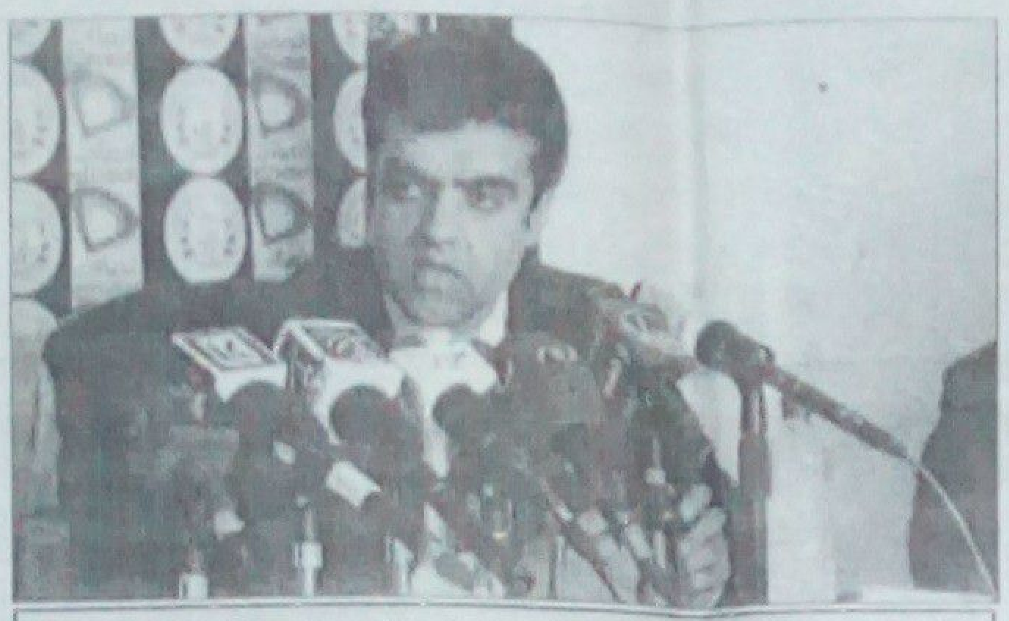

د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته وویل "له دوهم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي"

کرېکټ ورښودل کېږي چې دا د نویو لوبغاړو د موندلو او د روزلو پړاو هم تل کېږي." ښاغلي مراد وویل ډېر ژر به د دغه نوي سپورټي نصاب د چمتووالي لپاره د ښوونې وزارت او کرېکټ بورډ څخه ګډه یوه کمېټه جوړه شي. کمېټه به د دغه نوي مضمون لپاره نوي ښوونکي او په کرېکټ پوه کسان پیدا کوي او ځانګړې روزنه به ورکوي. نوموړي وویل هیله یې دا ده چې کرېکټ په راتلونکي تعلیمي کال کې په کابل کې په څینو ښوونځیو کې تدریس شي او وروسته به یې نورو ولایتونو ته هم ور وغځول شي. افغان کرېکټ بورډ وایي له دغه کار څخه یې هدف دا دي چې کرېکټ ښوونځیو ته یوسي نه دا چې زده کوونکي د کرېکټ لوبې لپاره خپل درسونه پرېږدي او له ښوونځیو د باندې را ووځي. که څه هم بايې ډېر وخت ته اړتیا وي چې د ښوونځیو په کچه پیاوړي لوبغاړي ترلاسه شي، خو د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد وایي: دوی په لنډ وخت کې د ښوونځیو په کچه د کوم پیاوړي لوبغاړي موندل نه غواړي، بلکې هدف یې دا دي چې په راتلونکي یوه - دوه لسیزو کې د افغانستان د کرېکټ ملي لوبډله د ښوونځیو له زده کوونکو لوبغاړو جوړه وي. ښاغلي مراد وویل "موږ غواړو چې په راتلونکو نو- شلو کلونو کې د ښوونځیو په کچه د حمید حسن، محمد نبي، شاپور زدران، نوروز منګل او داسې نورو پیاوړو اوسنیو لوبغاړو په څېر لوبغاړي ولرو، داسې چې کرېکټ یې په افغانستان کې زده کړې وي، له ښوونځیو یې را پیل کړې وي او بلاخره په ټوله نړۍ د کرېکټ له اړخه د افغانستان نوم لیدل وي."

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده. افغانستان هغه هېواد دی چې په نړۍ یوې لسیزې کې د کرېکټ په برخه کې د پام وړ او حیرانوونکې لاس ته راوړنې لري، افغانانو دوه واري په نړیوالو شل اوریزو سیالیو کې لوبه وکړه او وځلېدل. د دې ترڅنګ یې په ۲۰۰۹ کال کې د کرېکټ د یو ورځنیو نړیوالو لوبو کولو امتیاز هم ترلاسه کړ، افغانستان په ۲۰۱۵ کال کې د کرېکټ یو ورځني نړیوال جام ته د لار موندلو په موخه درانلونکې اګست میاشت کې نمیبیا ته ځي چې له دغه هېواد سره خپل بخت وازمويي

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالو پر مهال دغه لوبه زده کړې ده

د پاکستان د کرېکټ لوبډلې ویسټ انډیز ته ماتې ورکړه

په ګیانا کې د پنځو یوه ورځنیو لوبو په ترڅ کې پاکستان خپله لومړۍ لوبه له ویسټ انډیز څخه وګټله

یاده لوبه، چې د یکشنبې په ورځ د ویسټ انډیز ګیانا په نړیوال لوبغالي کې وشوه، پاکستان خپلې سیالې لوبډلې ته په ستر توپیر ماتې ورکړه. پچه ویسټ انډیز وګټله او خپلې سیالې لوبډلې، پاکستان، ته یې د توپ وهنې بلنه ورکړه. پاکستان په پیل کې خپل لوبغاړي ژر ژر له لاسه ورکړل. پاکستان ۴۷ منډې کړې وې چې پنځه لوبغاړي یې سوځېدلي وو، خو مصباح الدین او شاهد افریدي یې لوبه وکړه. دوی د پاکستان د منډو شمېر تر ۱۶۷ پورې ورساوه. د پاکستان د لوبډلې کپتان مصباح الحق په ۱۲۱ توپونو باندې ۵۲ منډې او شاهد افریدي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې جوړې کړې. د پاکستان ملي لوبډلې د نهو لوبغاړو په سوځېدلو په ۵۰ اوورونو کې د ۲۲۲ منډو هدف وټاکه. خو د ویسټ انډیز توپ وهونکي د پاکستان توپ اچوونکو ته ټینګ نه شول. د دوی ټول لوبغاړي د ۹۸ منډو له جوړولو وروسته وسوځېدل. په دې توګه پاکستان دا سیالي په ډېر توپیر وګټله. په پای کې د لوبې غوره لوبغاړی شاهد افریدي وبومول شو. نوموړي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې وکړې. یاده دې وي چې پاکستان به د ویسټ انډیز په دوره کې څلور نورې یوه ورځنۍ او دوه - دوه شل اوریزې لوبې وکړي

روژه، مسلمانان او د انګلستان مخکښ فوټبال لیګ

دوې لسیزې وړاندې د انګلستان د فوټبال په مخکښه لیګ یا پریمیرشیپ کې یوازې یو مسلمان لوبغاړی و. هغه لوبغاړی نعیم نومېده چې اصلاً د اسپانیا اوسېدونکی و او د لندن په ټاټنهم کلب کې لوبېده. اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دغه لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي. د نیوکاسل په لوبډله کې تېر کال دوه مسلمان لوبغاړي دیمبا با او پیا سیسې لوبېدل. که به هر یوه ګول وکړ نو د لوبغالي یوه کونج ته به لاړل، او سجده به یې وکړه [illegible] چې د لوی څښتن مننه وکړي. دوی دواړه د سینیګال مسلمانان دي چې یو یې اوس د لندن چلسي کلب ته راغلی دی. ډیمبا با وایي دی د خپل مذهب په باب جدي فکر کوي او هېروي یې نه شي. پنځه وخته لمونځ او روژه د خینو فوټبال روزونکو په ګومان چې څه مسلمان نه دي ځورا سخت کار دی. خو د لوبغاړو استعداد دغه روزونکي اړباسي چې څه ونه وایي او د دوی دین او عبادت ورسره وزغمي. مسلمانو لوبغاړو ته کلبونه حلاله ډوډۍ برابروي. د نورو لوبغاړو خلاف دوی ته د لمانځه لپاره ځلا ځای جوړوي او د عبادت وخت او ځای هم ورکوي. تر دې وروسته پورې به د لوبې غوره لوبغاړي ته د شرابو نوې بوتل د جایزې په توګه ورکول کېده خو کله چې د عاج ساحل لوبغاړي یحیی توري د شرابو د بوتل له اخیستلو انکار وکړ نو دغه دود ختم شو. د لوبې غوره لوبغاړي ته [illegible] کېږي. په ۲۰۱۲ کال کې چې د لیورپول کلب یو کپ وګاټه او لوبغاړو له خوښۍ پر یو بل شراب شیندل د ټولو پام شو چې د لوبډلې ډاکټر مسلمان دی له خونې ووت چې د شرابو څاڅکي یې پر جامو و نه لوېږي. د سرخوږي بله خبره د اعلانونو ده چې د شرابو د شرکتونو او یا د قمار وهلو د ادارو پر اعلان خینې لوبغاړي خوښ نه دي. خینې لوبغاړي چې له مذهبي پلوه دا ډول اعلان پر جامه نه غواړي، هغه کمیس نه اغوندي تر څو همدې ځایه کلبونه او لوبغاړي سره خوښ دي خو روژې ستونزه پیدا کړې ده. خینو ته پوښتنه پیدا شوې چې لوبغاړي دې څرنګه ۱۸ ساعته بې خوړو او اوبو وي او بیا دې هم ۹۰ دقیقې ښه لوبه وکولای شي. خینې مسلمان لوبغاړي د تمرین پر وخت روژه نیسي او د لوبې پر وخت یې نه نیسي خو نور بیا وایي چې د لوبو په ورځو به یې هم نیسي. د لندن د ارسنل کلب ۲۷ کلن تکړه لوبغاړی ابو دیابي چې د فرانسې په ملي لوبډله کې هم لوبه کوي وایي "کلب ته ښوره دا ده چې زه روژه و نه نیسم خو زما په نظر خبر دی نو اوس زما د پرېکړې درناوی کوي" ۲۸ کلن ډیمبا با وایي په تېرو کلونو کې د روژې په تړاو ورسره خینې روزونکي خوښ نه وو خو دی په خپل نظر ټینګ و "هر روزونکی چې په خوښ نه و ما به ورته وویل: ګوره زه به روژه نیسم او بیا به هم ښه لوبه کوم که مې لوبه ښه نه وه مه مې لوبوه" سږ کال روژه داسې وخت پای ته رسېږي چې د انګلستان د مخکښه فوټبال لیګ لوبې کال په پیلېدا دي. خینې کلبونه اندېښمن دي چې د تمرینونو پر وخت به د دوی مسلمان لوبغاړي به چمتووالي ونه کړي او د لوبې کال په پیل کې به و نه ځلېږي

اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دغه لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي

۵۴ کلن افغان پر بایسکل عربستان ته ځي

۵۴ کلن امیر محمد چې په ږیره کې یې پر تورو وېښتو سپین زیات دي، په ونه جګ او یو کلیوال کس دی، سعودي عربستان ته یې پر بایسکل د سفر کولو

امیر محمد له دې سره چې یو ښوونکی پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار په هوټلونو کې اشپزي هم کوي

نیت کړی. د کندهار دارغنداب ولسوالۍ اوسېدونکی اوس په ښار کې اوسېږي، او غواړي په دغه کار سره نړۍ ته د سولې پیغام ورسوي. هغه وایي، چې افغانستان په ځانګړي ډول کندهار د ترهګرو، جګړو او نښه يي توکو ځای نه، بلکې د باتورو هوډمنو کسانو ځاله ده. نوموړي د خپل دغه اوږده سفر لپاره یو سپورټي بایسکل هم اخیستی. امیر محمد وایي، دی به د ایران، عراق او کویټ له لارې د دوو میاشتو په ترڅ کې سعودي عربستان ته ځان ورسوي چې ددې په خبره هره ورځ به ۱۵۰ کیلومتره لاره پر بایسکل ووهي. "کله چې سعودي عربستان ته ورسېدم، لومړی به د اسلام د ستر لاربود حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د روضې زیارت وکړم او بیا به نړیوالو ته ووایم چې افغانان شر خوښوونکي نه، بلکې سوله خوښوونکي او امن غواړي". امیر محمد له دې سره چې یو ښوونکی پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار په هوټلونو کې اشپزي هم کوي. هغه وایي، یاد سفر یې له سترو ارمانونو یو دی چې پوره کېدو ته یې یو شمېر کندهاري وکیلانو او دغه ډول د دغه ولایت د سپورټ او بدني روزنې مسولینو اوږه ورکړې. امیر محمد وایي، له دې وړاندې یې د هېواد ټولو ولایتونو ته پر بایسکل سفرونه کړي، او د سفر پر مهال له ډېرو خوږو او ترخو شیبو سره هم مخ شوی دی. په تېرو څو کلونو کې یو شمېر نورو افغانانو هم پر بایسکل یو شمېر هېوادونو ته ورته اوږده سفرونه کړي. خو دا لومړی ځل دی چې تسنا د پاخه عمر یو کس پر بایسکل سعودي عربستان ته د سفر هوډ لري

د افغانستان د کرېکټ بورډ د آسیایي شورا بشپړ غړی شو

د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره د کرېکټ د نړیوالې شورا د دوهمې درجې غړیتوب ترلاسه کوونکو هېوادونو په نوم لړ کې ګڼل شوه. د افغانستان کرېکټ بورډ اداري د ډېرې لنډې مودې په ترڅ کې د کرېکټ نړیوالې شورا غړیتوب ترلاسه کړ چې دغه موفق له ترلاسه کولو وروسته دغه اداره د کرېکټ د آسیایي شورا د بشپړ غړیتوب خاونده شوه. د دغه موفق له ترلاسه کولو وروسته، د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره پر مالي ګټو سربېره له معنوي ګټو هم برخمنه شوه چې د کرېکټ نړیوالې شورا په غونډو او ناستو کې رسمي ونډه، د رایې ورکولو حق او د افغانستان کرېکټ بورډ اداري نظرونو ته د ارزښت ورکول یې له بېلګو څخه دي. په هغې خبري ناسته کې چې د افغانستان د کرېکټ بورډ اداري د بوډلو په خونه کې په لاره اچول شوې وه د افغانستان د کرېکټ بورډ عمومي رئیس او په قبایلي چارو کې د ولسمشر سلاکار وزیر شهزاده مسعود او د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر ډاکټر نورمحمد مراد ونډه درلوده. ښاغلي مراد د رسنیو همکارانو ته له هرڅه د مخه د دوهمې درجې غړیتوب په مادي او معنوي ارزښت خبرې وکړې چې تر هغې وروسته یې د سفر پر مهال د تېرې شپې غونډو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل سربېره پر دې د ملي لوبډلې کلني لوبډلي لوبغاړو لپاره د ټرون لیکونو په هکله هم اړین توضیحات وړاندې کړل او په یوڅو ټرون لیکونو کې یې د درجه بندۍ ارزښت او پلي کولو باندې هم رڼا واچوله. نوموړي د اسلامي تسيږي لوبې په نامه سیالیو چې د زرګونو ننداره‌چیانو په شور او ځارو بدرګه کېدې یادونه وکړه. ښاغلي مراد د کرېکټ بورډ د کار کوونکو ورلیارعونې ته پروګرامونو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل او یادونه یې وکړه چې موږ توانېدلي یو په لومړي ځل د ویډیو انالیسټ کورس په لاره واچوو چې د دوهمې درجې ۱۰ روزونکو پکې ونډه درلوده. همدارنګه د روزونې د دوهمې درجې او لومړۍ درجې کورسونه او اوس مهال په عمان کې د ۹ ملي لوبغاړانو لپاره د دوهمې درجې لوبغاړي کورسونه د سیمې په کچه بې ساري فعالیتونه دي. ښاغلي مراد د نمیبیا او په سینګاپور کې د ایمرجنګ سیالیو لپاره د ملي لوبډلې چمتووالي او د لوبډلې لپاره د لوبغاړو ټاکنې په اړه هم اړین معلومات وړاندې کړل. د ناستې په ترڅ کې د افغانستان کرېکټ بورډ اجرائیوي رئیس ډاکټر نور محمد مراد د رسنیو همکارانو پوښتنو ته د قناعت وړ ځوابونه ورکړل

روح الله نیکپا د مکسیکو په سیالیو کې ګډون نه کوي

د لندن او بېجینګ په اولمپیک کې مډال ګټونکي روح الله نیکپا د مکسیکو د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. وایي د افغانستان د تکواندو په فدراسیون کې زیاتې ستونزې دي او که همداسې دوام وکړي نو په هېڅ ډول رسمي سیالیو کې برخه نه اخلي. له کابله د بي بي سي خبریال حفیظ الله معروف په رپوټ کې د افغانستان د المپیک ملي کمېټې چارواکو له قوله ویل شوي، چې وایي ښاغلي نیکپا د شخصي لاملونو له کبله په دغو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. د بېجینګ او لندن په اولمپیک لوبو کې د افغانستان لپاره د برونزو مډال راوړونکي روح الله نیکپا وایي، له یوې میاشتې راهیسې د افغانستان تکواندو فدراسیون کې حالت سم نه دی او تمرین نه شي کولای. که څه هم ښاغلي نیکپا د دغو حالاتو په اړه څه نه وایي، خو له بي بي سي سره یې په خبرو کې د دغه فدراسیون له نو کمیر چلند نه شکایت کاوه او وایي له همدې امله د جولای په پنځلسمه د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې چې په مکسیکو کې جوړېدونکې دي، برخه نه اخلي. "یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و. موږ په تمرین کولو کې بې سرپرسته وو دې زما او د نورو لوبغاړو پر روحیه منفي اغېز کړی و، چې تمرین وکړو او د سیالیو لپاره چمتووالی ونیسو هیله من یم چې نه د کوم ځای یې او نه د کوم ځای یم. یوې خوا ته پرېږدو او ملي فدراسیون ته ملي فکر وکړو." روح الله نیکپا خبرداری ورکوي، که د تکواندو په فدراسیون کې حالت په همغه ډول روان وي، نو بیا یې په هېڅ رسمي سیالیو کې برخه وا نه خلي. خو د افغانستان د المپیک ملي کمېټې ویاند مجیب الله رحماني په دغو فدراسیونو کې ستونزې نه مني او وایي چې روح الله نیکپا د شخصي ستونزو له امله د مکسیکو په سیالو کې له برخې اخیستو ډډه کړې." روح الله نیکپا په پښو کې ستونزې لري، دا رنګه غواړي واده وکړي نو نه شي کولای د تکواندو لوبو ته ادامه ورکړي. او له همدې امله یې خو ورځې وړاندې خپله استعفا وړاندې کړه. مور نه غواړو چې د روح الله نیکپا په څېر اتلان لوبه پرېږدي." ښاغلي رحماني وایي، د المپیک ملي کمېټې د افغانستان مډال راوړونکو لوبغاړو ته ډېر امکانات برابر کړي او د ښاغلي نیکپا د ستونزو حل لپاره یې ځانګړی کمېسیون ټاکلی دی. ټاکل شوې په مکسیکو کې د تکواندو نړیوالې لوبې په راتلونکو څلورو ورځو کې پیل شي او له افغانستانه هم په دغو لوبو کې اووه لوبغاړي برخه لري

یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و روح الله نیکپا

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسنۍ او په ټولنه کې د هغو رول

رسنۍ، ټلوېزيون او راډيو هغه وسيلې دي چې د جامعې د مختلفو قشرونو ترمنځ اړيکې ټينګوي او په لوړه کچه د راز راز او بېلابېلو اکتشافاتو، اختراعاتو او نورو پېښو په اړه د خلکو د ذهنونو او خبراوي له پاره زمينه برابروي. يا رسنۍ هغه وسيلې دي چې د جامعې د عامو او خاصو خلکو ترمنځ اړيکې ټينګوي په بل عبارت رسنۍ هغه تفريحي وسيلې دي چې د ټولنې ټول قشرونه پرمختګ له پړاو کوي درسنيو مقدې.

رسنۍ په ټوله ټولنې کې ډېرې مثبتې اغېزې ترسره کوي چې له هغو څخه کولای شو په لنډ ډول په لاندې توګه ډيلګي په ډول راوړو

۱- د معلوماتو وړاندې کول: رسنۍ هغه وسيلې دي چې خلک په ډېر ژر ډول له پېښو څخه خبروي يعنې رسنۍ کولای شي په پوره وخت کې په زرګونو او آن په مېليونونو خلکو ته معلومات ورسوي

۲- ولې پېژه زده کړه: رسنۍ د ولې ډېرې زده کړې ترلوړې وسيلې دي چې کولای شي په عام ډول خلکو ته زده کړه ورکړي او لوړ هغه کسان چې له رسنيو سره مخه لري له مثلي زده کړې څخه برخمن شي

۳- رسنۍ د تفريح او سرګرمۍ له پاره ترټولو غوره وسيلې دي رسنۍ کولای شي چې خلک وخندوي او د هغوي په شونډو موسکا خوره کړي خو دا خندول يوازې خندول نه دي بلکې يو پيغام هم لري يعنې رسنۍ بايد د نورو برخو تر څنګ کوميډي برخه هم ولري ترڅو وکولای شي چې ټولنې ستونزې په يو ډول سره وڅېړي او خلک ترې باخبر کړي او پوره

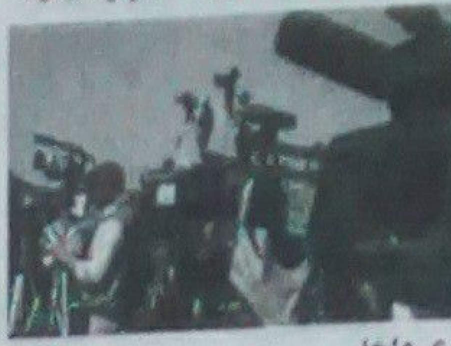

ګله ترې واخلي

۴- مشوره ورکول دا چې رسنۍ هم موجودې دي چې د مختلفو وسيلو په واسطه خلک له ملګوي سره اړيکې ټينګوي او له هغوي څخه مختلف ډول مشورې غواړي دا کار بې له دې چې د مخاطب وخت او پيسې مصرف شي ترسره کېږي. دا د رسنيو ترټولو لويه زړه پورې ګټه ده همدا رسنۍ دي چې د خلکو په ژبې، کلتور، فرهنګ او عاداتو کې بدلون راولي خو بايد متوجه واوسو چې په اسلامي ټولنو کې دا شويق او بدلون د اسلام د مبارک دين له لارښوونو سره سم وي همدارنګه پايند هيواد د اساسي قانون او د رسنيو د قانون له موادو سره ټکر ونه کړي

د هاروند لاسول په اند رسنۍ دا درې مهمې دندې لري

۱- د چاپېريال څارنه چې دا د رسنيو خبري برخه ده

۲- ټولنيز پيوستون چې تفسيري او لارښودي نقش لري

۳- د فرهنګي ميراث انتقال په دې برخه کې رسنۍ تعليمي نقش لري

رسنۍ د يوې ټولنې د فرهنګ په پرمختګ کې مهم نقش او په ننۍ عصر کې د هرې ټولنې د پرمختګ شحرکې قوي حيثيت لري او کولای شي چې ځای کارکولو، فکر کولو فرهنګ، نظم او حساب ورکولو فرهنګ او داسې نور رواج کړي ډېرپوهان په دې اند دي چې د نوې ټولنې پرمختګ او عصري کېدل په رسنيو پورې اړه لري او له رسنيو څخه پرته غيرممکن دي څکه رسنۍ دي چې خلکو ته فکروړ کوي البته دا په هغه صورت کې ممکنه ده چې له رسنيو څخه په رښتيني او دقيق ډول سره استفاده وشي خو که چېرې له رسنيو څخه په غير اګاهانه ډول استفاده وشي او ونشي کولای چې په صحيح ډول په ټولنه کې شته ستونزې درک کړي په دې حالت کې به يې په ټولنه باندې تاثيرات منفي وي او د هې پرځای چې خپل فرهنګ نوروته صادر کړي پردي فرهنګونه به خپلې ټولنې ته راوارد کړي په عمومي توګه ويلای شو که چېرې رسنۍ خپل فرهنګ په ټولنه کې تبليغ نکړي لويه حتمي ډول د پرديو افکارو او فرهنګ په د هغو ځای ناستې شي نو ضروري ده چې ولې پېژې رسنۍ خپل فرهنګ په به ډول سره ټولنې او خلکو ته يې تبليغ کړي

عبدالرحمن ثاقب
د ژورناليزم پوهنځی

کتاب ((یک قرن در تاریخ و افسانه)) زیورچاپ یافت

حیات الله حلیم

سخن هویدا و مبرهن است که تاریخ آیینه عملکرد انسان های ما قبل به ما بعد میباشد. بخصوص آیینه عملکرد های آنعده اشخاص که در بخشی زمام امور یک کشور را به حیث امپراطور، پادشاه، صدر اعظم ویا رئیس جمهور اعمال نموده باشند. پس تاریخ است که عملکردهایش برای قضاوت بعدی ها در صفحات خود تسجیل مینماید، بشرط آنکه نگارنده و مورخ شخص منصف، واقع بین و دور اندیش باشد و در تسجیل عملکرد های اشخاص فوق و حوادث دیگری که در زمامداری او در کشور مطبوعش رخ میدهد به گونه بی طرف ثبت وسجل نماید. طوریکه قبلا اشاره شد تاریخ آیینه عملکرد زمامداران است این یک حقیقت روشن است ازینرو مورخ نباید در ثبت سجل وقایع هراس داشته باشد ونه هم ازبیم گفتاری این و آن حقایق را کتمان نماید اگر تحت چنین شرایط قرار میگیرد بهتر است که قلم را در جیب بگذارد. به هرصورت نگارنده جوان با استعداد و بی هراس کشور ما مصطفی (عمرزی) در سلسله چاپ آثار قبلی خود اینک کتاب دیگری بنام (یک قرن در تاریخ و افسانه) درین اواخر نوشته که تازه گی شرف چاپ یافته است. نگارنده حتی الوسع سعی وکوشش نموده که عملکرد های خاندان: امرا، محمد زایی سلطنت محمد ظاهرشا و پدرش نادرخان، دوران کمونست ها وحوادث خونبار ووحشت زای این دوره استیلای روسها که خلاف تمام موازین ملی و بین المللی بالای خاک ما حمله ورشدند و سرانجام دوره مجاهدین با اعمال عملکردهایش تا زمان دوره ریاست جمهوری حامد کرزی بشکل بی طرف وواقعی آن در اوراق تاریخ خود سجل نموده است واگر از حق چشم پوشی نشود خوشبختانه که نویسنده از طرز تاریخ نگاری کاملا معیاری کارگرفته و مثل مورخین حسابی کشور ما تمام رمز های تاریخ نویسی را دران رعایت نموده است منطقی که در ان بکاررفته است گویای این حقیقت است که مورخ مذکور هرگز زیر اثیر این و آن نرفته و تمام مسایل را بدون هراس برشته تحریر آورده که مصداق این ادعای ما نگارش او در مورد زمامداری عبدالرحمن خان که به حیث امیر مستبد توانسته، اثرا سجل نموده که این تحلیل نه تنها از مصطفی عمرزی میباشد بلکی مورخین منصفا خرینه قول متفق علیه عبدالرحمن خان را شاه مستبد خونریز ووابسته به حلقات استعماری عنوان نموده

است یک قرن در تاریخ و افسانه اثریست که حوادث صد سال اخیر دران سجل است یعنی فشرده از رویداد های زمان عبدالرحمن خان تا زمان ریاست جمهوری حامد کرزی دران ثبت سجل شده ونیز فراتر ازآن مخزن معلومات جدید و بی طرف میباشد که خواننده را از زوایای مختلف به عملکرد های حکمروایان قبلی این مرزو بوم آشنا میسازد. طوریکه قبلاگفته شد در صفحات این تاریخ درگام نخست بالای دوران استبدادی عبدالرحمن خان روشنی انداخته شده وسپس سلطنت و شخصیت امیر حبیب الله خان به حیث یک شاه (خوشگذران و عیاش) عنوان گردیده که تاریخ های دیگر نیز به چنین خواص امیر موصوف گواهی داده است. سلطنت امیر امان الله خان به عنوان یک شخصیت (شیفته ملت و سرزمین) عنوان گردیده است که شا امان الله خان واقعاً محصل استقلال افغانستان بوده وسرانجام قربانی توطیه های حلقات استعماری توسط خود افغانها گردیده و از سلطنت طردگردید. روپهمرفته دوره حبیب الله کلکانی و شخصیت موصوف، به حیث یک [illegible] یاغی و ساده لوح سجل گردیده و به تعقیب آن سلطنت محمد نادر خان به حیث ستمگر و ارتجاع ثبت وسجل گردیده و به راستی هم این شخص بود که با مهارت خاص حبیب الله کلکانی را از اریکه قدرت به دور انداخت و شان وشوکت خاندان محمد زایی را از سر احیا نمود. بعد به سلطنت محمد ظاهر شا اشاره شده که زمامداری او تا زمانی به توپه تحت سایه صدارت کاکای خود سپری گردیده. اشاره شده و معلومات کافی بدسترس خواننده ها قرار داده است. دوران ریاست جمهوری سردار محمد داود خان به حیث اولین رئیس جمهور افغانستان تشریح و معلومات کامل درمورد شهادت مظلومانه خود و فامیلش داده شده است. آمدن دوران کمونست ها و آغاز حماسه های جهاد مردم افغانستان مباحث دیگریست که در لا بلای اوراق این تاریخ گنجانیده شده است. جالب از آن که در بخش پایانی کتاب تمام محتویات کتاب تحت عنوان، (در سیمای صد سال، مثنی همنفد کوهسار)، تمام موضوعات کتاب ارزیابی گردیده و تشریحات کوتا بالای عناوین مندرجه کتاب صورت گرفته است که مفهوم کامل را رسانده میتواند. به وضاحت به نظر میرسد تاریخ (یک قرن در تاریخ و افسانه) که در ۵۵۶ صفحه به زبان دری به تیراژ یک هزار جلد در ماه جاری شرف چاپ یافته از جمله تاریخ های که سیر حوادث از زمان عبد الرحمن خان تا اکنون با تحلیل همه جانبه و استنباط کاملا علمی و اصولی درج گردیده و ما از دربار خداوند ج التجا داریم که نگارنده کتاب محترم عمرزی صاحب بتواند به تالیف همچو آثار علمی مفید دیگر نیز فایق اید

هر افغان باید د فساد پر ضد کلکه مبارزه وکړي

افغان دولت په دې هڅه او هاند کې دی چې د ۴۵۰۰- مې ګڼې فرمان له مخې فساد په قطعي ډول له منځه يوسي او جرړې يې شنډې او وچې کړي چې په مرسته يې ټول افغانان د مخې ناورې پېښې له شر څخه خلاص او وژغورل شي او له دې لارې په پوره صداقت او شفافيت سره د ژوندانه په ټولو اقتصادي، ټولنيزو، فرهنګي، سياسي او نورو ډګرونو کې د پرمختګ له پاره زمينه برابره شي. افغان حکومت دا خپله اصلي او مهمه دنده بولي چې له فساد سره په کلکه مبارزه وکړي او په دې برخه کې ۴۵ مه ګڼه فرمان ته د عمل جامه ور واغوندي. فساد د دولت اړيکې له خلکو سره کمزورې کوي او ترمنځ يې فاصله او بې باوري زياتوي. د افغانستان جمهور رئيس حامد کرزي ټولو اړوندو دولتي ادارو ته دنده سپارلې ده چې په خپلو ادارو کې سمون راولي او فساد له منځ يوسي د دغه ۴۵ مه ګڼه فرمان له صادرېدو تراوسه پوره نهه مياشتې تېرېږي چې پلي کولو ته وړاندې شوي دي، خو له بده مرغه په ادارو کې فسادونه لايخې له منځه نه دي وړل شوي او د خلکو زياتې اندېښنې يې راپارولې دي د ولسي جرګې ځينو غړو هم په اړوندو ادارو کې د فسادونو شتون ته ګوته نيولې او ويلي يې دي چې بايد په لنه شي، ودې نيول شي او د سختې جزا له پاره دې د قانون منګولو ته وسپارل شي چې د نورو فاسدو او فاسقو عناصرو د پند او عبرت لامل هم شي او په دې توګه له هېواده د فساد د ټولولې او ناورې پېښې تغريخي تولې شي په

هېواد کې د فساد په برخه کې زياتې دندوري کېږي چې ګڼې په افغانستان کې د فساد پر ضد هيڅ مبارزه نه ده شوې او نه کېږي حال دا چې افغان دولت په هېواد کې له فساد سره د مبارزې له پاره له يوولسو څخه زياتې څېړونکې ادارې او موسسې جوړې کړي او له فساد سره د مبارزې له پاره يې ګومارلي دي. له اداري فساد سره د مبارزې د عالي ادارې د رئيس عزيزالله لودين په وينا دغې ادارې تېر کال د اختلاس او اداري فساد لړدې دوه سوه دوسيې لويې څارنوالۍ ته ليږلې دي. په دې دوسيو کې داسې دوسيې هم شته چې د دولت په لوړ رتبه مامورينو پورې تړاو لري نوموړي له لويې څارنوالۍ څخه غوښتې چې دا دوسيې ډېر ژر په پوره جديت تر څېړلې لاندې ونيسي او له دې لارې دې فاسد او فاسق لوړ رتبه کارکوونکي بربنډ او پر جزا دې ورسوي. لودين له ځينو دولتي ادارو څخه دا ګيله هم کړې ده چې په فاسدونو کې د ښکېلو کسانو د دوسيو د څېړلو په برخه کې صادقانه مرسته نه کوي او د دوسيو په څېړلو کې له څنډ څخه کار اخلي. وړاندېز دادی چې اړوندې عدلي او قضايي ادارې بايد لومړی له فاسدو او فاسقو عناصرو څخه پاکې او چاڼ شي او پر ځای دې صادق او مخلص کسان پر دندو وګومارل شي او

هر افغان هڅه او هاند وکړي چې د فساد پر ضد مبارزه خپله ملي او ديني وجيبه وبولي او له دې لارې افغاني ټولنه له فسادونو پاکه کړي

مطيع الله شهاب د کابل پوهنتون
د ژورناليزم پوهنځي د دريم کال محصل

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل . . .

د انسانانو په مادي او معنوي غوښتنو او ددې غوښتنو په توازن او يا د تصوف په اړتيا خبرې شوې او ورسې د پښتون قوم د زرګونو کلونو قدامت ته نغوته شوې او دغوی په لرغونو معتقداتو خبرې شوې، د پښتنو په پيرۍ او مريدۍ غږېدلی، د روښانيانو مبارزې يې يادې کړې، بيايې د تصوف تعريف کړی، په وحدت الوجود يې خبرې کړې، په پښتو ادب کې يې په تصوف رڼا اچولې، له روښانيانو نه رحمان بابا او عبدالقادر خټک ته را رسېدلی او بيا يې په شلمه پېړۍ کې د تصوف څېره ښودلې او د حمزه بابا پر تصوف غږېدلی او نه همدې سره دا بحث را نغاړي.

۵- د غزل کره وره د دې اثر بل سرليک دی. چې له اکبر زميندآوري نه يې را څېړي او د غزل فني خوا او لوازمات بيانوي او هم د نوي غزل نوښتونو ته نغوته کوي او د بحث په پای کې د غزل پر موضوع او منځپانګه غږېږي.

۶- «د پښتو غزل کې رواني اړخونه» د دې اثر بل سرليک دی، چې د غزل د اړواپوهنې له پلوه د بېلابېلو اړواپوهانو له نظره څېړي او بيا په پښتو غزل کې د دې نظريو لټون کوي.

۷- «غزلګو شاعر څوک دی؟» دا د ليکوال بل بحث دی، چې د غزلبول او نظم ويونکي شاعر ترمنځ کرښه باسي او هغه شاعر چې هم غزل ليکي او هم نظم نو کوم لوري ته يې چېږي په درنه وي او په کومه برخه کې چې مهارت او تشخص ولري، هغه نوم پرې پدي.

۸- د کتاب بل سرليک «د پښتو غزل راتلونکی» دی. چې د ځوانو غزل ليکونکو له پاره شعري لارښوونې لري.

د ځوان ليکوال، خلاند ليکوال، دا زمانه د نوي غوښتنو او د پښتو غزل د نويو پړاوونو په کچ ميچ کوي ولاړ دی او د نوي غزل له څېړې له پلوه پوهه کوي، چې زه ددې کار ستاينه کوم، خو ورسره خو ورته ځينې لارم.

د کتاب لومړی سرليک «تخليقي کمېنت...» له څنګه چې ليکوال هم يادونه کړې، له دې کتاب سره ډېر نږدې نه لري او يوه عمومي خبره ده او کوم مسائل چې دی هلته پيلوي، نه يوازې د غزل د تخليق لاسونه له لري بلکې دا ټول نوي غزل ته نوي تحرک او خوځښت هم ورکولای او د غزل د نوښت له پاره نوي زمينه برابرولای شي، نو که په کتاب کې نه وي هم ډېر اثر پرې نه غورځوي.

د کتاب دوهم سرليک «تصوف او پښتو غزل» يوه ضروري څېړنه ده، څکه تصوف او مينه د غزل اروا ده چې ښکلا هم وربخښي او رنګونه هم او په پښتو او آن ټوله ختيځه شاعرۍ کې ډېر ارزښت او اهميت لري او خلاند صاحب يې هم تر ډېره حده له مهدي وتلی دی.

د کتاب دريم سرليک د غزل کره وره د نويو ځوانانو لپاره لارښودنه څېړنه ده، چې د غزل د بڼې او جوړښت او د موضوع او منځپانګې په اړخونو او تناسب غږېدلی دی.

«پښتو غزل کې رواني اړخونه» هم به بحث دی او د اروا پوهنې د پېرنيو عالمانو ويناوې يادې شوې او بيا يې په پښتو شاعرۍ کې له رواني اړخ سره سم موضوعات ياد کړي دي د کتاب بل بحث غزلګو شاعر پانې څوک دی هم مهم بحث دی، خو لږ څه نور وضاحت هم غوښتي چې زه يې دلته په لنډيز سره کوم. په پخوا وختونو کې نظم د شعر مقابل لوری و، نظم به منظوم کلام و، چې د يوې موضوع ديانونو لپاره به وېل کېده. زيني معيار او پوځ جوړښت به يې درلود، خو شعريت به په کې نه و، په نظم کې به ناظمانو ديني لارښوونې، اخلاقي پندونه، طبي او نور موضوعات بيانول او روزنيز هدف به يې درلود، چې خلکو به يادول هم او د اړتيا پروخت به يې استناد پرې کاوه، داسې کسان هم وو چې هم به يې شعرونه ويل او هم به يې نظمونه جوړول لکه خوشحال بابا چې نوی ديوان لري را پاتې دی او هم يې ګڼ روزنيز نظمونه ويلي دي، لکه فضلنامه، طب نامه، اخلاقنامه، فالنامه، بازنامه او نور او په شعوري ډول يې خپله شاعري او نظمونه سره بېل کړي او په فضلنامه کې يې د دې ډول نظمونو جوړښت داسې ښودلی.

دا سم کال چې د شعظ دی يو کتاب مې په
نسعظ دی
چې يې نوی بنياد کېښودم يو يادګار په جهان
پرېږدم
ساده نظم يې دغه يې اشکاله يې الفه
په ضعف بحر ويلې تکلف څنې وتلی
چې آسان به يادول وي مختصر کسلی په
کبل وي
چې، هرڅو که ورته وګورې نېک عمل وله
وځوري

خو په شلمه پېړۍ کې چې شعري قالبونه مات شول، د بې شعريته نظم موضوع پر خپل ځای پاتې شوه او روزنيز کتابونه په نثر ونيکل شول، دا وخت د شعر لور ټول اصناف نظم وبلل شول او غزل د نظم په مقابل کې ودرېده او په دې ترتيب شعر په نظم او غزل ووېشل شو

همدا وخت وګوم شاعر چې نيمې غزلې ووېلې هغه غزلبول شاعر وبلل شو او چاچې به نظمونه ووېل، هغو ته د نظم د شاعر نوم ورکول شو، چې ځانګلي خلاند نه بحث پرې کړی، خو دا چې وايي: نظم هغه کلام دی چې وزن او قافيه ولري: دا تعريف سم نه دی څکه په شلمه پېړۍ کې ازاد نظمونه هم را منځته شول، چې هغه تش وزن لري نور د قافيې او رديف له بندونو نه آزاد وي همدا راز دی ليکي: مرثيې نه څوک قصيده نه شي ويلی او قصيدې ته مرثيه نه شي ويلی» دا هم سمه نه ده، څکه قصيده د ادب په شکلي وېش کې راځي او د شاعرۍ يو ژانردی، خو مرثيه د ادب موضوعي برخه ده او د موضوعاتو په وېش کې راځي، نو څکه قصيده او مرثيه تناقض نه سره لري، بلکې په قصيدو کې ډېرې زياتې مرثيې ويلې شوي، چې د شيخ اسعد سوري قصيده چې د غوري پاچا امير محمد سوري په مړينه کې يې ژړکانه پخوا ويلې او په دې مطلع پيلېږي

د فلک له چارو څه وکړم کوګار
زمولوي هرګل چې خاندي په بهار

ډېره ښه بېلګه ده او را وروسته هم دا کار شوی دی.

ځانګلي خلاند يوازې هغه شعرونه غزل بولي چې هر بيت يې ځانته ځانته مفهوم ولري، خو که تسلسل په کې وي هغه غزل نه نظم بولي، خو حقيقت دا دی چې اوس هم منفردې او مسلسلې غزلې دواړې شته او شاعران يې په نښوه تازګی او بارکی وايي او د تغزل ښکلاوې په کې ځايوي البته غزل نه نظم هغه شعر ته ويل کېږي «که د پخوانيو شاعرانو وي ياد لوستيو» چې يوازې يې د غزل وي يانې مطلع او مقطع ولري او د بيتونو يې لومړی، مسري آزادې او دوهمه د مطلع په قافيه وي، دا ډول تغزل غرانېزی بارکۍ او ښکلاوې ونه لري

نور لوګران خلاند د نظم او غزل په ځانګړنو ... بحث کړی ... هم يې د حمزه بابا د غزل بحث ته څېړلی دی

تر دې وروسته د کتاب اصلي بحث او څېړل ته را رسېږو چې هغه د شلمې پېړۍ پښتو غزل په نويو پړاوونو کې دی. دا ډېر د پام وړ بحث دی او ترلمهيدو وروسته يې د شلمې پېړۍ د پښتو غزل ځانګړتياوې او نوښتونه څېړلي او د غزل د مطرح شاعرانو غزلونه يې بحث کړی دی زه يوازې د دې څېړلي په باب کې تر اختلاف ورسره لرم: څکه ده يو شاعر ياد کړی او بيا يې د هغه د غزل بېلګې او ځانګړتياوې شمېرلې دي، چې دې کار د ده څېړنې ته دلاکرې به ورکړې، نو که دا کار يې په دې ډول کړی وای: چې د شلمې پېړۍ د غزل ځانګړتياوې او نوښتونه يې يو په يو شمېرلي وای او بيا يې هغه شاعران ياد کړي وای چې دا ښکلاوې او نوښتونه يې پنځولي، په دې ترتيب به د غزل تحولات يو ... يو شمېرل شوې او د هر تحول او بدلون رامنځته کوونکي به د بېلابېلو نوښتونو ډلې او لارويان بلل شوي وای مثلا که ده ليکلي وای چې د شلمې پېړۍ په غزل کې نوي سمبولونه دود شول چې له هغه نه يو هم پښتونولي وه، په دې کې حمزه بابا ولي محمد طوفان، اجمل خټک او ... مخکښان وو يا دا وخت په غزل کې روماليست غوړولي وکړې چې اشرف مفتون، يونس خليل او نورو يې په پالنه وګړه او داسې نور زما په ترتيب کې که خلاند صاحب يې ومني وروستی بحث د پښتو غزل راتلونکی ده چې ځوان غزلبول شاعر ته يې خوږې او پخې لارښوونې لري، خو خبره دا ده چې شاعر لارښوونې نه اوري، هغه خپل شعر وايي او که يې نوښتونه ګټري وي، هغه شروتکي را برسېره کوي او ... يعني اول شعر پنځول کېږي او بيا وروسته نه هغه نه قوانين او قواعد استخراجېږي او ادبي نوښتونه يې شمېرل کېږي نو دا اثر زما له نظره د ځوان غزل په باب نوی او نه نوښته ډک اثر دی، نه ځوانانو سره ډېره مرسته کوي او د غزل په باب نوي رڼا وي اچوي. زه خلاند صاحب ته مبارکي ورکوم چې يو ښه ضروري کام او د ادب مينه وال يې لوستلو او په غور لوستلو ته رابولم. په درنښت

افغان اعلانات

شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی گلدره در حلقه چاه لولری به عمق 150 معه نصب پایپ وفلتر ان به طور مکمل غرض داوطلبی قرارداد می دهد شرکت های که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان افرهارا از شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی گلدره یا به شماره های 0773723511 - 0777784034 و 0771104507 دریافت کرده میتوانند وخود شان ازنشراعلان الی یک هفته افرها را دو باره به شورای انکشافی قریه ده عربان بسپارند.

◆◆◆◆

مدیریت اراضی ولسوالی سروبی موازی 625 مترمربع زمین بلند ابه بکر دولتی واقع کنج شیرخان را برای مدت پنج سال به اجاره میدهد اشخاص وافرادی که خواهش اجاره گرفتن انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز به مدیریت اراضی ولسوالی سروبی مراجعه نمایند.

◆◆◆◆

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی درسال 1392 بتعداد 500 پایه چوکی سه نفری را قرارداد مینماید

داوطلبان علاقمندان واجد شرایط می توانند معلومات بیشتر را از ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع خواجه بغرا مقیم گارد سابقه اخذ وبرای دریافت شرطنامه بعد ازنشراعلان الی ختم میعاد بیست ویک روز کاری مراجعه نماید افرهایک روز قبل ازتاریخ ضرب الاجل تسلیم داده میشود جلسه افرگشائی به روز بیست ودوم دایر میگردد واز داوطلبان دارای اهلیت و واجد شرایط دعوت به عمل می اید تا افر های سربسته خویش را مطابق شرایط به لسان های دری پشتو برای اکمال پروژه متذکره ارایه نماید.

روش تدارکات باز داخلی افرها مطابق زمان ضرب الاجل که درج شرطنامه می باشد الی ساعت 9 بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 7 تسلیم داده میشود وافرهای دیر رسیده بعد از ختم ضرب الاجل پذیرفته نمی شود تضمین افر مبلغ 300000 افغانی ویا معادل ان تضمین بانکی شرایط برای اهلیت تهیه اسناد تخنیکی مالی وقانونی می باشد

◆◆◆◆

ریاست معارف شهرکابل به ترمیم و رنگمالی لیسه های مرویس هوتکی ونسوان ذبیحا طبق احجام کاری انجنیران انکشاف تعمیرات ضرورت دارد شرکت های ساختمانی که خواهش داوطلبی انرا داشته باشند درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات واقع سرای غزنی کارته چهار سپرده شرطنامه را ملاحظه تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

ریاست معارف ولایت کابل ازبودجه کمکی بانک جهانی لترمیم 20 پروژه در چهار ولسوالی ولایت کابل را به اساس داوطلبی باز داخلی وقانون تدارکات ملی قرارداد مینماید. ازشرکت های ساختمانی واجد شرایط دعوت بعمل میاید تا اسناد داوطلبی را دربدل 1000 افغانی پول غیرقابل بازگشت الی یک روز قبل از افرگشئی ازریاست معارف کابل واقع خوشحال خان مینه بدست اورند. افرگشایی پروژه مذکور 21 روز کاری بعد ازنشراعلان ساعت ده قبل ازظهر درریاست معارف تدویر یافته افرهای دیررسیده وانترنیتی پذیرفته نمی شود شرطنامه را ملاحظه نموده تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

نثاراحمد دوباب هنگر مخروبه تصدی که روز موازی 10375 مترمربع زمین ملکیت ریاست عمومی تصدی ارزاق در پارک های صنعتی پلچرخی میباشد به شرط ترمیم رایگان از پول شخصی شان بدون مطالبه مصرف برای مدت سه سال به کرایه ماهانه مبلغ چهل هزار افغانی قبول دار شده است موسسات واشخاصی که به جایداد فوق ضرورت داشته کرایه بیشتر بپردازد درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست وپنج روز به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست ارزاق واقع جوار سیلوی مرکز سپرده خود شان به روز مزایده حاضر شوند شرطنامه را ملاحظه کرده میتوانند تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

امریت ثبت اسناد و وثایق حوزه دوم به اطلاع اشخاص افراد مراجع ذیربط میرساند که سید محمد میوند علومی ولد عبداللطیف به اندازه 347 مترمربع زمین را که واقع قلعه فتح الله خان میباشد دوائیدی ترتیب می نماید درصورتی که بالای مذکور یا جایداد شان کدام ادعا داشته باشند ازنشراعلان الی یکماه به امریت ثبت اسناد ووثایق حوزه دوم اطلاع دهند درغیران حق شکایت را نخواهند داشت

◆◆◆◆

ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل به اطلاع محمد برات ولد مراد علی مسکونه ناحیه ششم کابل میرساند تاجهت دعوی حقوقی وجیه بدست مستحق به ارتباط نصب یک دربند حویلی واقع ناحیه ششم کابل ازنشراعلان الی بیست روز به ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل حاضرشود درغیران فیصله غیابی صورت میگیرد وانگاه حق شکایت را نخواهد داشت

◆◆◆◆

ریاست فواید عامه ولایت لوگر درنظر دارد تا جغل اندازی واعمار دیوار استنادی سرک خامه قلعه سیدان پنچکهای که از اثر ماین تخریب گردیده درمسیر سرک عمومی کابل لوگر خطوط سرک عمومی کابل لوگر نصب علایم ترافیکی در شاهراه عمومی و ولسوالی ها را به قرارداد میدهد اشخاصی که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به امریت فواید عامه ولایت لوگر مراجعه نمایند شرطنامه را ملاحظه کرده تضمینات اخذ میگردد

◆◆◆◆

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی امورات حفظ ومراقبت جنراتور شفاخانه شهید سردار محمد داود خان شفاخانه نمبر 2 ریاست ساختمانی روابط خارجه گادر ویرسونل تصدی مسلخ کلوپ عسکری مدیریت ملبوسات وریاست لوژستیک مهمات و سترددرستیز را درسال 1392 قرارداد مینماید داوطلبان علاقمند واجد شرایط ازتاریخ نشراعلان الی ختم 21 روز کاری میتوانند با درخواست خویش بریاست اکمال وخریداری واقع خواجه بغرا مقیم گارد سابقه مراجعه شرطنامه ومشخصات را اخذ افرها یک روز قبل از جلسه افرگشائی اخذ وجلسه به شکل داوطلبی باز وپاکت سربسته به روز 22 دایر میگردد افرها مطابق ضرب الاجل زمانی که درج شرطنامه مشخص گردیده الی ساعت 9 بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 114 تسلیم داده میشود افرهای دیررسیده بعد از ختم ضرب الاجل زمانی پذیرفته نمی شود. روش تدارکات داوطلبی باز داخلی تضمین افرمبلغ 400000 افغانی نقدا ویا بشکل بانک گرنتی به یکی از لسان های رسمی کشور دری یا پشتو اخذ میگردد

◆◆◆◆

(c) ketabton.com: The Digital Library

HEWAD DAILY

هیواد

ورځپاڼه

د روژې میاشت د بښنې میاشت ده

چارشنبه	پیشلمي	۳ ۱۱	روژه ماتي	۷ ۱۲
پنجشنبه	پیشلمي	۳ ۱۲	روژه ماتي	۷ ۱۲

د ۱۳۹۲ ل د چنگاښ ۲۶ مه د ۱۴۳۴ ق د رمضان المبارک ۸ مه د 17/7/2013

هوا حالات

کابل	چارشنبه	لمر	☀	لوړه 30°C	ټيټه 17°C
//	پنجشنبه	لمر	☀	لوړه 35°C	ټيټه 17°C
لويه	چارشنبه	لمر	☀	لوړه 37°C	ټيټه 19°C
//	پنجشنبه	لمر	☀	لوړه 38°C	ټيټه 20°C
ننګرهار	چارشنبه	تندر او باران		لوړه 33°C	ټيټه 28°C
//	پنجشنبه	تېز باران		لوړه 36°C	ټيټه 28°C

د بهرنيو اسعارو په مقابل کې د افغانۍ بيه

د کابل د شهزاده سراې د صرافانو د رئيس د معلوماتو له مخې (پرون له غرمې مخکې) د بهرنيو پيسو په مقابل کې د افغانۍ ارزښت په دې ډول و:

[illegible] 57/15 [illegible] 57/20 افغانۍ

[illegible] 85/40 [illegible] 85/50 افغانۍ

[illegible] 15/45 [illegible] 15/50 افغانۍ

[illegible] 74/20 [illegible] 74/30 افغانۍ

[illegible] 15/15 [illegible] 15/20 افغانۍ

زر [illegible] 960 افغانۍ [illegible] 970 افغانۍ

زر پاکستانۍ کلدارې پېرودل په 550 افغانۍ پلورل په 558 افغانۍ

زر ايرانۍ تومانه پېرودل په 17/60 افغانۍ پلورل په 17/70 افغانۍ

افغانستان د نړيوالو رسنيو په هنداره کې

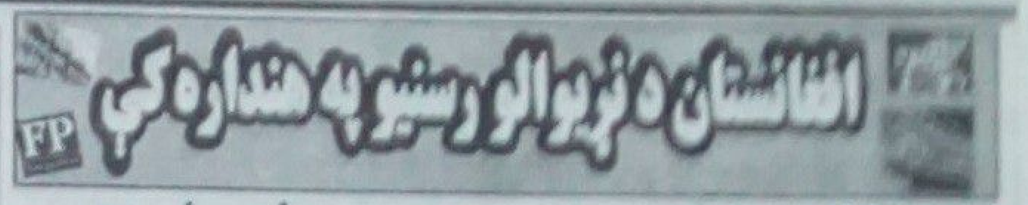

«د طالبانو مشران هم نه پوهېږي چې څه روان دي»

امريکايي، وال‌سټريټ ژورنال ورځپاڼه په افغانستان کې د سولې په اړه په يوه مطلب کې ليکلي، د جنوب په لېنکلي کې چې طالبانو په هنداره کې د سولې د خبرو لپاره سياسي دفتر پرانيست، دا هيلې زياتې شوې، چې د هيواد جګړه به چې يوه لنډه پېرې اوسيږي او د خبرو اړونده لارې پيدا له ورسېږي. خو دغه هيلې ډېر ژر وروسته ړنګې چې افغان ولسمشر حامد کرزي سخت عکس العمل وښوده او راوې شوې. کرزي د طالبانو له لوري د اسلامي امارت د بيرغ او چنډولو او لوحې لګولو پر وړاندې د اعتراض په توګه د سولې په خبرو کې د خپل حکومت د پلاوي د نه ګډون خبره وکړه. د وال‌سټريټ ژورنال په وينا، له هغه مهال راهيسې په دوحه کې د طالبانو قوماندان هم ورته خبره کړې او ويلي يې چې، که موږ غواړو سوله وکړو، نو د څه لپاره جنګېږو. برتانوي ټايمز ورځپاڼې بيا د افغانستان د بيارغونې په اړه په يوه مطلب کې ليکلي، امريکا د خپلې نړيوالې پراختيايي اداري «يو اېس ايډ» له لارې غوښتل د سړک جوړولو د هغې مهمې پروژې په عملي کولو سره د خلکو زړونه لاس ته راوړي چې؛ ګرديز له خوست سره نښلوي او د حقاني شبکې د قدرت تر مرکزه غزېږي. خو شپږ کاله وروسته چې د دغې پروژې لګښت درې چنده زيات شوی او ۲۳۰ ميليونه ډالرو ته رسېدلی، تراوسه يې بوا[illegible] څه باندې له درېيو يوه برخه بشپړه شوې ده. د ورځپاڼې په وينا، په افغانستان کې اداري فساد او د لوجستيک بې

هدفه هڅونه په پام سره د دغې پروژې په تطبيق کې خنډ او د تګلونو زيانوالي له نا امنيو سره هم ترلي دي. د سړک جوړونې پر کارکوونکو د وسله والو له خوا حملې شوې؛ په څينو مواردو کې سيمه ييزو جګړه مارانو ته پيسې ورکول شوې چې؛ دې لوټو کارونه لاخراب کړي دي. ټايمز ليکي، د افغانستان د فوايد عامې وزير نجيب اله اوږن د يو اېس ايډ پرهغې پرېکړې انتقاد کړی چې؛ د دغې پروژې قرارداد يې امريکايي کمپنيو ته ورکړی؛ خو هغوی يې کارونه نورو قراردادیانو ته ورکړي دي اوږن وايي، دوی له بانکي تضمين او بکسونو سره راغلل او هغو کمپنيو ته يې کارونه ورکړل؛ چې ترټولو ارزانه وې

استازي په خوله پالې دې چې؛ دغه کار د کابل او واشنګټن له چارواکو سره په دې اړه چې، ايا د سولې په اړه درېدلې پروسه به بېرته راژوندۍ شي که نه ګونګوسيو ته لاره هواره کړې ده. ورځپاڼه ليکي، د طالبانو قوماندانانو چې په افغانستان کې د جګړې د موسم په لېنلې کې په جګړو اخته دي، په [illegible] کې دوحې [illegible] دوی هم نه پوهېږي چې څه روان دي. د افغانستان په جنوب لوېديځ پکتيا ولايت کې د جګړې په ډګر کې د طالبانو د منځنۍ سطحې قوماندان وايي؛ دوی نه پوهېږي چې، مشران يې څه کوي، ځکه دوی په دې اړه څېړې اوازې اوري. د وال‌سټريټ ژورنال په وينا، په لوګر ولايت کې د طالبانو يوه بل

د ټانکرو چلوونکي د کابل...

د غني مواتو د ټانکرولو امنيت د عامه نظم د پوليسو پر غاړه دي. دغه څلور هغه مهال افغان کورنيو حکومتي پوليسو له وسپارل شوه چې، په تيرو څو کلونو کې د شخصي امنيتي کمپنيو د کسانو په اړه حکومت له شکايتونه وشول. د کورنيو چارو وزارت وياند صديق صديقي که څه هم د تيلو د ټانکرو د يو شمېر خاوندانو اندېښنې او شکايتونه پر ځای بولي خو ټينګار کوي چې دوی پر يو ې د لسې پلاټونو کار کوي چې له مخې يې د

لويو لارو امنيت خوندي کړي. صديقي وايي دوی هڅه کوي د هيواد ورڅاګو، غزني او زابل د لويو لارو د ساتونکو قوماندانو او له نظامي او ترخې همکارۍ له وضع ورکړي. «کوشش کوو چې له يوې خوا ټيمونو له سره ورکړو، هڅوي هم چې که په کوم ځای پېښه کېږي ناڅاپه شوي او ورته [illegible] وېره مرګ ژوبله اوسېږي [illegible] ډېر ځله دوام لري، چې افغان ولسي ځلاکونه [illegible] له ژر څه د مرګ ژوبلي د اوسېدو هڅه وليسو [illegible] د وليسې

جرګې، دغلي جرګه کې هېره کابل. کندهار پر لويه لاره د تيلو د ټانکرو د چلوونکو اندېښنې پر ځای بولي او هڅه يې يوه ورځنۍ ساتونکو پالې دغه د غلې جرګه کې غږ هېرمان تجرابي د ټانکرو له يو شمېر چلوونکو سره د خبرو پر مهال په کابل کې ووېل «هغه څه چې زموږ په توان کې دي، هغه به هم هغه وکړو، هغوی د هغه خوا به ساتنو د ټانکرولو د امنيت اړونده لازم تدابير ونيسو او له بلې خوا به له امنيتي ادارو سره خبرې وکړو چې، ځرګنده د لويو لارو د خوندي کولو له پاره کار کولای شو. دا هغه کوم چې اوسني حالت يوه بې ځلمي ده»

سوداګر دې تر دوو نورو مياشتو پورې له ترکمنستانه...

په بلېټ سره په يو اړخيز ډول نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولايت ته لېږدوي او دغه مسله ددې سبب شوې چې افغاني ټانکرونه ودرول شي. د سوداګرۍ او صنايعو وزارت او دغه راز د سوداګرۍ خونو ځرګنده کړه چې دغه ټانکرونه د افغان سوداګرو دي او هغوی د افغاني ټانکرونو په واسطه دلېږدونې ديپي دلوړوالي په دليل دروديياس په ورکولو سره د ترکمنستان په بلېټ سره له ټانکرونو څخه استفاده کوي. دوزيرانو شورا اقتصادي کميټې، د تيلو ديپي د لوړوالي د مخنيوي او د سوداګرۍ په برخه کې د اسانتيا په مقصد پرېکړه وکړه چې ترنورو دوو مياشتو پورې دې سوداګرو ته اجازه ورکړل شي چې له ترکمنستانه د نفتي توکو لېږدونې ته همغه شان دوام ورکړي او په دې فرصت کې دې د تيلو هغه ټانکرونه چې نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولايت ته لېږدوي د نفتي اتحاديو په چوکاټ کې تنظيم شي او افغان دولت ته دې خپلې وجيبې اداکړي. دغوندې په بله برخه

کې د ننګرهار د شاوې دانکشافي شرکت د جوړولو طرحه د کړلې او اوبو لګولو وزارت له خوا کمېټې ته وړاندې شوه. د کړنې او اوبو لګولو وزير ږوټ ورکړ چې د ننګرهار د شاوې انکشافي پروژې له پامرنه کېدای شي له زياتو اقتصادي بريالېتوبونو سره يو ځای وي. دغه وزارت د موادو په پرمختيا او د کرنيزو محصولاتو د توليد د کچې په پراختيا کې، د دغې پروژې اقتصادي ارزښت په پام کې، ټولو سره په دولتي محدودالمسووليت شرکت د ننګرهار د شاوې پروژې د حقوقي شخصيت د بدلون وړانديز وکړ. د کمېټې غړو د دغې طرحې د پلي کولو له اړخونو د څېړنې په ترڅ کې د دغې دېرې پانګې په موخه د دغه طرحه يې تاييد کړه. د کمېټې غړو هيله وکړه چې د ننګرهار د شاوې دانکشافي پروژې د حقوقي شخصيت بدلون وکولای شي په سالم او اغېزمن مديريت سره د اقتصادي پرمختيا او د کارموندلو په برخه کې مرسته وکړي. د طرحې او بوت کندلو د صنعت [illegible]

د طرحې سوونه هلې لوري موضوعګانې. د چې د اقتصادي کميټې په پروالي، خولندي کې وځيرل شوې. نظمي ملانټې ږې. طرحې په سوونه کې چې د سوداګرۍ او صنايعو وزارت له خوا برابره شوې وه ويل شوي دي چې، افغانستان دغه قل پوستکي او د طرحې، تو ډېر مستعد اوسيايه لرونکي. ټولېدونکي هيواد دی او داوسنۍ طرحې صنعت هم کولای شي زيات شمير هيوادوالو ته د کار زمينه برابره کړي. کميټې دغلې طرحې جزئيات په تفصيل سره وڅېړل او د طرحې صنعت له ډېرمانې، ليارو چې په تيرو وختونو کې ډهيوادي سارواني قلم و، د سوداګرۍ او صنايعو وزارت داقدام له امله قدرداني وکړه او د کورنيو صنايعو دېداوراپيا او په هيواد کې د کارموندلو دزمينې دپراختيا په مقصد يې دغلې طرحې نفس تاييد کړ کميټې د ګټالو دلېږدونې د ټېرشو وسايلو پېېروونکې ليارو د هيوادپېسو شلدارک لپاره د کابل ښاروالۍ د وړانديز په برخه کې لارښوونه وکړه چې، دغه مالي مدرک دې په راتلونکي کال کې د کابل ښاروالۍ په واک کې ورکړل شي

خادم الحرمين الشريفين دې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ...

ستاسو اعليحضرت دلاربښوونواو مرستو غوښتونکي دي چې دهغو له برکته افغانستان پاکستان اوسيمې ته سوله اوثبات راشي يوځل بيا ستاسو اعليحضرت دپيرزوينو له امله دخپلې

ملتي مراتب وړاندې کوم اودلوی خدای (ج) له درباره تاسو اعليحضرت ته اوږد عمر روغتيا دژوند په ټولو چارو کې بريالېتوب، شهسوودي عربستان شاهي کورنۍ ته سرلوړي او دهغه هيواد ورور ملت ته سوکالي غواړم

جلبېدو لپاره د اسانتياوو له برابرولو سره سره دوی په دې برخه کې له ستونزو سره مخامخ دي. جنرال عظيمي وويل، اوس مهال په افغان پوځ کې شاوخوا زر ته ميرمني دنده تر سره کوي، چې اړتيا ته په کتو کافي نه دي. دفاع وزارت دغه ځرګندونې په داسي وخت کې کوي، چې تېره مياشت د امنيتي مسووليتونو د مشرتابه چارې افغان ځواکونو ته وسپارل شوې او ټاکل شوي، چې راتلونکي کال ته د نړيوالو ځواکونو د جګړه ييز ماموريت په پای ته رسېدو د ټول هيواد د امنيت ساتلو چارې دغو ځواکونو ته وسپارل شي.

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د فرهنګ د رياست خبرتيا

د زمري د مياشتې د اته ويشتمې نېټې، د هيواد د خپلواکۍ د بيرته ترلاسه کولو د کاليزې په وياړ د ۱۳۹۲ هجري لمريز کال د ادبي او هنري جايزو سيالي، د تاريخ اود ادبي تحقيقاتو، شعر، داستان، طنز اونقد، ښکلو هنرونو، سينما، تياتر، موسيقي، راډيو تلويزيون اود ژورنالېزم په برخو کې پيلېږي له مينه والو ليکوالو او هنرمندانو څخه غوښتنه کېږي چې خپل آثار دې د روان کال د زمري د مياشتې ترلسمې نېټې پورې د افغان فلم په ودانۍ کې د فرهنګ رياست د ادبي او هنري جايزو ادارې ته وسپاري

د زياتې خبرتيا لپاره دې ۰۷۹۴۳۵۴۰۲۴ ګڼه ټليفون له لارې اړيکې ونيول شي.

اعلان وزارت اطلاعات و فرهنگ

وزارت اطلاعات وفرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان ازوجوه عادی خویش در نظر دارد تا (پروژه تجدیدآهن پوش های بالای تعمیر ورنگمالی دیوار نمای سمت پارک وسایط وزارت) را تحت قرار داد نمبر (moic/ncs/002/92) ازطریق پروسه داوطلبی باز ملی (ncb) قرارداد نماید. داوطلبان شایسته واجد شرایط علاقمند میتوانند معلومات بیشتر ومجموعه مکمل شرطنامه را به زبان دری توسط درخواست تحریری ضم کاپی جواز معتبر شرکت ازمنزل پنجم مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست مالی واداری وزارت اطلاعات وفرهنگ ازساعت ۸ صبح الی ۲ عصر روزهای کاری مراجعه نموده شرطنامه بدست بیاورند.

شرایط شامل (قرارداد مشابه دریکی از۵ سال اخیر به ارزش مبلغ 1000000 افغانی تکمیل گردیده باشد)

آفر های سربسته باید عنوانی ادرس فوق الذکر ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶/۵/۱۳۹۲ تحویل داده شود. داوطلبی انترنتی مجازنیست وآفر های ناوقت رسیده رد خواهند شد. آفر ها درحضورداشت داوطلبان ویانمایندگان شان ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۶ گشوده میشود. تمام آفر ها باید همرا باتضمین آفر به مبلغ 73000 افغانی (هفتادوسه هزار افغانی) شامل باشد.

له پاکستانه د اوربکو راوښتلو روان کال...

موسم لا پای ته نه دی رسېدلی، خو په خبره يې افغان ځواکونه د دې توان لري، چې د وسله والو پر وړاندې مقاومت وکړي او د امنيتي مسوليتونو او ټاکنو له د امنيتي چمتوالي چارې په سم ډول پر مخ يوسي.

د وسلو رغول: د بي بي سي د يوې پوښتنې په ځواب کې جنرال عظيمي ووېل، د ولسمشر کرزي د فرمان له مخې د افغان پوځ لپاره د درنو وسلو پر رغولو کار روان دی، چې تر اوسه د يو شمېر روسي ټانکونو او توپونو په ګډون يوه

اندازه وسلې رغول شوې دي. افغان ولسمشر خو مياشتې وړاندې دفاع وزارت ته امر کړی و، چې د اړتيا له مخې يو شمېر بخوانۍ وسلې ورغوي. نوموړې د دې کار لپاره يې ۶۰ ميليونه ډالر ځانګړي کړي وو. جنرال عظيمي ووېل، هندوستان له افغانستان سره د ستراتيژيک تړون په لرګ کې د افغان ځواکونو په روزنه او سمبالښت کې خپلې همکارۍ روانې ساتي. نوموړي د يوې پوښتنې په ځواب کې وملنه چې د افغان پوځ په ليکو کې د ميرمنو د

د ولايتونو له مخې د محصلانو د منلو د ونډې...

چې په نورو وختونو کې هم له زياتو تګلونو سره سره دغه شان لويو جرګو جوړولو دمهمو ملي مسلو دحل کولو لپاره کومه ګټه نه ده رسولې خو ځينو سناتورانو جوړول يې له امريکا سره دامنيتي تړون دلاسليک کولو په برخه کې د خلکو دنظر غوښتني اود هيواد درولانو حالاتودڅېړلي لپاره ده نه کړل. دغه راز په غونډه کې د افغاني پيسو دارزښت دلېټوالي اود هيواد دځينو نورو مسلو په باب اندېښنه څرګنده شوه اوملي اقتصاد کميسيون موظف کړای

الرحمن دامر بالمعروف اونهي عن المنکر د بوې اداري د جوړولو په باب د ليکلي پيشنهاد د وړاندي کولو په ترڅ کې، په اسلامي سيستم د ټاکونو دعيارولو په اړوند له څينو رسنيو څخه وغوښتل چې درو ژې د مبارکې مياشتې په حرمت دې دسندرو له خپرولو څخه ډډه وکړي او پرځای دې ارزښتناک ديني مطالب خپاره کړي. دغه راز په غونډه کې د جوماتونو په څينومونيلينو انتقاد وشو چې دروژه ماتي او سپېده داغ په وختونو کې دحج او اوقافو وزارت له خوا

په جوماتونو کې دي دبرابر شوي مهال وېش په تطبيق کې هراړخيزې هلې ځلې وکړي. دغونډې په پای کې د ملي شورا ددواړو مجلسونو د مختلط هيئت له خوا دانتخاباتي قوانينو د تصويب له امله هيله وشوه چې ډير ژر دغه دواړه قوانين د جمهور رييس له خوا توشيح شي چې دربښتينو انتخاباتو وسايل چې د خلکو روا غوښتنه ده، برابر شي. په غونډه کې په څينو وزيرانو په ټيره بيا د کورنيو چارو په وزير نيوکه وشوه چې د ملي شورا په وړاندې همغه شان په بې نو پيرې سره عمل کوي ان درسمي کتنو په وخت کې دخپل کار دفتر ته نه حاضرېږي

شو چې دغه اندېښنې دې په دقيقه توګه وڅېړي اود نتيجې په باب دې راپوټ وړاندې کړي. او هم سناتور مولوي حبيب

برا برشوي مهال وېش په پام کې نه نيسي او په نه ټاکلو وختونو اذان کوي او د حج او اوقافو له وزارت څخه وغوښتل شول چې

ټينګار وشو چې په پارلماني چارو کې ددولت وزير اود جمهوري رياست مقام دی په دې باب څېړنې وکړي

د پوهنې وزارت د تخنيکي او مسلکي زده کړو د معينيت خبرتيا

د پوهنې وزارت د تخنيکي او مسلکي زده کړو معينيت روان کال د چنګاښ د مياشتې په ۲۹، ۳۰ او ۳۱ مه چې د ۲۰۱۳ ميلادي کال د جولاي د مياشتې له ۲۰، ۲۱ او ۲۲ مې په پام کې لري چې د پرمختيايي پروګرامونو په لړ کې د (Voucher) د زده کړې د برنامې له لارې يو شمېر هغه سره سمون خوري د نوم ليکنې لپاره او دغه راز د ۱۳۹۲ کال د زمري د مياشتې په ۷ مه چې د ۲۰۱۳ ميلادي کال د جولاي د مياشتې له ۲۹ مې سره برابره ده د آزموينې د ترلو نجونه او نارينه خوانان چې د تخنيکي او مسلکي زده کړو له انستيتوتونو او مکتبونو څخه له دولسم او څوارلسم ټولګي څخه په روان کال کې فارغ شوي او په موخه د سهار په نهو بجو په دارالامان کې د اداري يا د فراغت په درشل کې وي د آزموينې له لارې په مديريت انستيتوت (ليما) کتابخانې ته ورشي. دغې برنامه کې تنظيم کړي. مينه وال کولای شي د د اړيکي شميره (077946299)

افغان اعلانات

بهرني لنډ خبرونه

ميرکل له امريکا څخه د ريښتيني ژمنې تمه لري

د جرمني صدراعظمې انګلا ميرکل له امريکا څخه غوښتي، چې د استخباراتي ماموريت پر وخت د دغه هيواد ملي قوانين مراعات کړي. ميرکل د امريکا د استخباراتي اداري د پخواني کارکوونکي اډوارډ سنوډن له خوا د

امريکا د استخباراتي اداري NSA د رسوايي په ارتباط ووېل چې دا د امريکا له حکومته په دې اړه د پوره وضاحت غوښتنه کوي. دې له يوه جرمني تلويزيون سره په مرکه کې ووېل چې د دوستو ملګرو په توګه بايد يو پر بل اعتبار هم وشي. ميرکل همدارنګه ويلي، د دې لپاره چې د انټرنيټ کاروونکي له استخباراتي ادارو څخه په ښه ډول سره وساتل شي، بايد په اروپا کچه د شخصي احوالو او معلوماتو مقررات سخت شي.

برما وايي «ټول سياسي بنديان خوشي کوي»

د برما ولسمشر وايي، چې د روان ۲۰۱۳ کال تر پايه به ټول سياسي بنديان خوشي کړي. ولسمشر تين سين دا څرګندونې برتانيا ته د خپل لومړي سفر پر مهال له لندن کې د برتانيا له لومړي وزير ډيويډ کامېرون سره تر خبرو وروسته کړې دي. برما، چې په ميانمار مشهوره ده، وروسته تر هغه، چې د ۲۰۱۰ په مارچ کې تين سين ولسمشر شو، سلګونه سياسي بنديان خوشي کړل. بيا وروسته، داسې انګيرل کېده، چې کلې د سياسي بنديانو خوشي کول په هيواد کې د روانو سياسي اصلاحاتو د لړۍ يوه برخه ده. د برما ولسمشر وايي، چې يوې ځانګړې کميټې د هر سياسي بندي د قضيې څېړل پيل کړي دي. برتانيا له د برما د ولسمشر د سفر موخه د دواړو هيوادونو د اقتصادي راکړې ورکړې

او پوځي اړيکو غوړېدل په ګوته شوې وړاندې، د برتانيا لومړي وزير ډيويډ کامېرون د برما ولسمشر ته ويلي وو، چې په برما کې د بشري حقونو په برخه کې او چېنو او لويو کامونو اخيستلو ته اړتيا ده، ځکه په برما کې د بوديايي اکثريت ډلګو له لوري له روهينګا مسلمانانو سره د ناوړه چلند په اړه ډېر خواښيني دي. تېر کال د راخين ولايت په هدفي وژنو کې ۲۰۰ مسلمانان ووژل شول او لسګونه زره نور د خپلو کورونو او مېنو پرېښودو ته اړ شول.

پوتين: د امريکا د فشار له امله سنوډن په مسکو کې پاتې دی

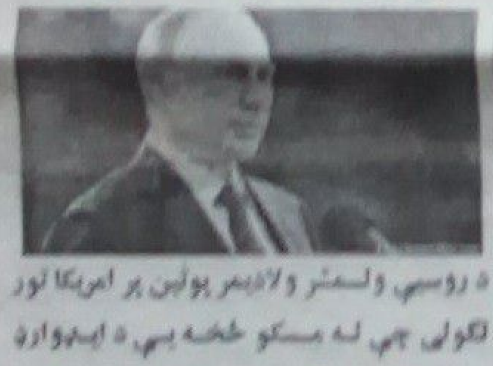

د روسيې ولسمشر ولاديمير پوتين پر امريکا تور لګولی چې له مسکو څخه بهر د ايډوارډ سنوډن د وتلو مخه نيولې ده. پوتين سنوډن د «عيسوي اختر له نه غوښتلې ډالۍ» سره تشبيه کړی دی. پوتين په فنلند کې خبريالانو ته د ويناپر مهال ووېل چې سنوډن د امريکا له کبله د مسکو په هوايي ډګر کې بند پاتې دی. پوتين ټينګار وکړ چې سنوډن پرواز وکړ، دا خبره تولو ته معلومه شوه او زموږ امريکايي ملګرو د هغه د نورو پروازونو مخه ونيوله. د امريکا د استخباراتي اداري پخوانی کارکوونکی سنوډن، ځکه تر اوسه په روسيه کې ناست دی چې امريکا پر ټولو هغو هيوادونو چې هغه ته د سياسي پناه ورکولو په فکر کې دي فشار ډېر کړی دی. سنوډن د خپل هيواد د ملي امنيت هغه پروسه افشا کړه چې له مخې يې په دغه هيواد او تر هغه دباندې مخابراتي او انټرنيټي اړيکې څارلې. هغه له امريکا څخه هانګکانګ او وروسته مسکو ته والوت، خو له هغه ځايه يې و نه غوښتل چې بل هيواد ته سفر وکړي.

د بنګله دېش جګړو پرې اسلام پالي ګرم ختلی

د جنګي جرمونو يوې محکمې اسلام پالي مشر غلام اعظم د پاکستان پر وړاندې د بنګله دېش د ۱۹۷۱ کال د خپلواکۍ له جګړې سره په تړاو په ۵ جرمونو ګرم ګڼلی دی. غلام اعظم د دغې جګړې پر مهال د تولوژنې او جنسي تيري په پېښو کې په بنګلېانيا په ۹۰ کاله بند محکوم شوی دی. د بنګله دېش د لوی اسلامي ډلې جماعت اسلامي پلويان، چې دا يې له ۱۹۶۹ تر ۲۰۰۰ کال پورې مشري کړې له حکم وړاندې له پوليسو سره نښتي کړې دي. دا د دغه ګوند د اوسنيو او پخوانيو مشرانو پر وړاندې پنځم جزايي حکم دی محکمې بناغلي اعظم، چې ۹۰ کلن دی، د توطئې، پلانولو، پارونې او هم د وژنو په مخنيوي کې د پاتې راتلو په ګډون په ۵ جرمونو ګرم ګڼلي دي.

جنوبي او شمالي کوريا د کايژونګ پر سر خبرې کوي

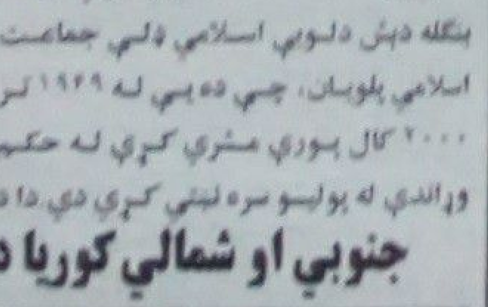

شمالي او جنوبي کوريا له څو مياشتو راهيسې د تړل شوي اقتصادي خاصې ساحې کايژونګ د بېرته خلاصولو په اړه سره خبرې کوي. جنوبي کوريا غواړي داسې موافقه رامنځته شي چې د پيونګ يانګ کمونستي رهبري په اينده کې دغه صنعتي پارک په يو اړخيز ډول سره ونه تړي. شمالي کوريا په اپريل کې له دغه صنعتي پارک څخه خپل ټول ۵۳۰۰۰ کارګران ايستلي وو.

له بهرنيو منابعو څخه

Dr : shamsulhaq Aryanfar, Head of Govt. Dailies

Editor –in-chief: Ahmad Zalmai (Shahbaz)
0700078578

Deputy: Shah Wali "Qarar"

د ورځپاڼې د وېش څانګه
۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷ ۰۷۰۷۹۶۰۱۷۱

چاپځای: د ازادۍ مطبعه

کتونکې ډله
- سيديوسف 'شريفي'
- محمد صادق قلندري
- مير محمدي مزيري
- قسيم 'آرون'

د ورځپاڼو رئيس ډاکټر شمس الحق آريان فر ۰۷۹۹۳۲۵۸۵۰
رئيس او مسوول مدير احمد زلمی شهباز ۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰
مرستيال شاولي قرار ۰۷۹۹۳۱۴۵۰۶ ۰۲۰۲۳۰۲۱۲۹
سرپرست مسوول سکرتر شيرمحمد نظري ۰۷۷۲۰۳۶۷۱۵
ډيزاين احمدشاه سخي ۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵
برېښناليک hewad1948@yahoo.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library